„СОЮЗ-11“ — КОСМОСЕ!

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

68 (4509). | ШИНАРДИ, 8 июнь, 1971 шу. | Мах 2 кеп. | Газет арадувл 1923 шера дenз

ЛЕРТТІА КИЙЧО Е КІИ МАРСА

Дика хьийкъа ка бола ялат кхачаш латт. КІеззига ха мара йисаяц из чуэца доладе. КПСС XXIV съезда решенеша чІоагІа дегаш гІоздаьха бола Нохч-ГІалгІайчен кхаш леладераш, шерра социалистически яхь а йоаржаь, къахьегаш ба хІара гектара хьувкъам ялсамбаккхара, нийслагІча пятилетке юкъера лаьрхІача шера чудахьа ялат 475 эзар тоннага дІакхоачадара. Даьхенна депна дош кхоачашдеча мамогга доккхагІа дакъа лаца гІерт колхозаш, совхозаш, хІара къахьегамхо.

Ши бІаь эзар гектарал совгІа да укх шера чуэца деза ка бола ялат. Из сихха хьекха, чудена даккхара мел эшар долаш ба вай лаьтта леладераш. Царга я шортта тракторааш, комбайнаш, ялат шІенду машенаш, транспорт, кхыйола техника. Цар тІа болх бе шоотта йоккха опыт, кІоаргга знанеш йола механизатораш ба. ХІанз де дезар да из техника ялат чуэцара ханнахьа кийчъяр, лоаццача хана из чуйица даккхара мел эшар дар.

Хьалха латтача боахамий механизатораш хьогте а болабеннаб кІимарса кийчо е. Дуккхача районий колхозашни совхозашни ерригаш шоай комбайнаш, тракторааш, косилкаш тоаь яьннай. Царна юкъе да Гудермесски, Наурски, Шелковской районий боахамаш. Цар шоай еррига техника кийчъяьй. Комбайнаша е ялат хьоккхача машенашта а ремонт яь боалаш латт МалгІабика, Шаьла, цхьайолча кхыча районий механизатораш. Цхьабакъда кІезига яц республике кІимарса кийчо яра балхаш во лелаш моттигаш а. Дуккхача боахамий кулгалхошеи специалисташеи тесса дитад из лоархІаме гІулакх. хІаьта партийни организацеш гІулакх эсала латтара бахьанаш тохкаш а яц. Геттара сатийна ба ялат чуэцара балхашта кийчо яра Наьсарен района боахамий кулгалхой. Укхаза ремонт е езаш йолча 63 трактора1 1 июнь тІакхоачаш 38 мара тоаьяц. 60 мара тоаьяц шоай тоае езаш йолча 108 кІа хьоккхача машенах а. ХІанз а тоаянза 56 трактор я Грозненски района колхозашкеи совхозашкеи. Иштта эсала латт ялат чуэцара кийчо яра гІулакх Надтеречни, Советски, цхьайолча кхыча районашка. Цу районаша из лоархІаме болх тесса битар бахьан долаш еррига республика хьанийчача соахкарчул вогІа латт кІимарса кийчо яра гІулакх укх шера.

Дуккхача моттигашка кхоачам хиллал ремонтникаш бац техникана ремонт еш. хІаьта из болх беш боахкараш а Іалашбац эшача оатхалашца, комбайнаш а кІа хьокха машенаш а сихха тоаяь яхара эша кхыдола хьалаш вІаштІехьдахац. Техника тоаяра гІулакх ишта во латтара дикка бехке я «Сельхозтехника» объединени а. Цуо болхлой лерггІа саццагІбалац колхозашни совхозашни, комбайний агрегаташ эшача оатхалашца Іалашьяра.

Дукха ха йоаццаш КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон тІаийпача «1971 шера ялат чуэцилга а юртбоахама продукташ кийчьелга а Іалашдара де дезарех» болча соцам тІа белгалдаьхад колхозаш, совхозаш заготовительни транспортни организацеш ялат чуэца кийчъяра, сихха из хьоккхилга, оардилга, паччахьалкхенна дІалулга Іалашдара данза даргдоаца дуккха гІулакхаш. Техника ханнахьа тоаяь яккхарал совгІа, хІанзе а данза даргдоацаш хІама да бокъонца уйла тІа а яхийта ялат чуэцара балхий план оттаяр. Цу тІа белгалдаьккха хила деза техника болх мишта вІаштІехьбаккха беза, малагІа агрегаташ мича болх беш хургъяь, царна эша гІулакх мишта лоаттадергда, машенаш лехкаргъяраш малашб. Къаьстта белгалдаха деза ялат чуэцара деррига балхаш комплексагІа дара де дезараш.

Ялат чуэцара балхаш дика дар дилла а ханнад лоархІаме гІулакх Шена хьакхар, оардаш а комбайна тІара хьаттен заготовительни пунктеи дІакхуьдаш а ялат ца дойтара де дезарел совгІа, ялат оардаш хьадоала ча, гам ца йойтара де дезараш а хила деза белгалдаь.

КПСС Центральни Комитетеи СССР Министрий Советеи соцам тІа аьннад ялат дІаувзаш йолча транспорта дийнахь а бус а болх бергбола гІулакх вІаштІехьдоаккхалда аьнна. Цудухьа къаьстта теркам тІабахийта беза ялат пункташка дІаккхухьилгеи цига из дІачуийдилгеи хьем хургбоацаш леладара. Совхозийи колхозийи кулгалхой, автотранспорта болх лой декхар да ялат чуэцача дакъа лоацаш йола еррига мухь кхухьа машенаш шишша шофер волаш хилийтар.

Бехктскхаме декхар да ялат дІачуийдеча пунктий болхлошта гІалаттар а. Ялат чуэца доладалехьа ремонт яь кийча хила еза еррига ялат доаттаду помещенеш, ялат докъаду моттигаш, тоадаь а кийсдаь а хила деза тараза, кийчъе еза лабораторещ транспортераш, ялат дехьа сехьа доаккха кхыйола механизмаш, сихха тоаде деза пункташта тІадолха наькъаш.

Ялат сиха а хІама ца дойташ а чуийца даккхар уж балхаш деча нахах тийша да. ЧІоагІа лоархІаме да кхашка балхаш дена наха эша хьалаш Іалашдар, царна Іобуеша моттиг, даа хІама, салоІача хана деша газеташ, журналаш, книжкаш, ловза шахматаш, шашкаш, кхыдараш хилийтар. КПСС ЦК, СССР Министрий Совета соцам тІа белгалдоах ялат чуэцаш боаххача наьха болх бе безам хургбола гІулакхаш де дезаш хилар. КІимарса хана кхашкара балхаш дераш Іалашбара оттаяь къаьстта планаш хила еза торговлен общественни кхачани организацеи культурни медицински учрежденей.

КПСС XXIV съезда решенеш тІа белгалдаьккхад юрта боахам дегІабоалабара керттера проблема ялат алсамдоаккхилга хилар. Из декхар кхоачашдеча чІоагІа лоархІаме да ялат чуэцара балхаш дика чакхдахар. Цудухьа бокъонца кийчо а яь ханнахьа хІама ца дойташ чуэца деза нийслагІча пятилетка хьалхарча шера ялат. толамца кхоачашъе еза паччахьалкхенга ялат доккхара планаш а тІаийца социалистически декхараш а. Иштта да Нохч-ГІалгІайчен кхашкарча къахьегамхой декхар!

МалгІабика района «Кавказ» колхоза кхашка хІара денна гуш я «ДДН-45» яха хий детта агрегаташ. ХІара гектара тІа 250 кубометр боарам болаш хий теха даьннад 1000 гектара тІарча гурахь дийнача ялаташта.

Хий деттача агрегата тІа денна йола заданеш 150 процент кхоачашъеш ба сурта тІа шоана гуча агрегата тІа болх беш бола къона механизатораш Котиков Махьмади Кардашов Сашеи.

С. ХАКИЕВА сурт.

ТХА КЪАХЬЕГАМ — ХЬОНА, ДАЬХЕ

Грозненски объединенни теплоэлектроцентрала болхлошта чІоагІа кхаъ хилар «Союз-11» яхача космически кемаца СССР кхо космонавт сигала вахийтарах ТАСС баьча хоамах.

КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъеча энергетикаша толамца кхоачашъяьй пхе бетта зillани. Пхе бетта планал совгІа яьккха электроэнерги массеяк миллион киловатт-сахьат да.

Советски Союза космонавташ тІабола «Союз-11» яха космически кема сигала дохийтача дакъа лаьцача Советски Іилмахоех, вай техникахи Іилмахи доккхал ду оаха, — йоах В. И. Ленина орден лелаеча слесара А. Г. Байсунгурова, Къахьегама Шеча Байракха орден лелаеча электрослесара А. Ш. Асуханова, кхычар. Космос тахкара вай мехка шаьккха а космонавташ сигала бахийтара жоп а луш оаха дош лу тхоай хьинар шоаза совдаьккха къахьега, — йоах цар. Цудухьа укх деношка къаьстта шоай хьинар айдаь къахьегаш ба уж.

Х. СУРУДЖАНЦ.
«Грозэнерго» оператор.

Кийча хила еза техника

Дукха ха йисаяц ялаташ чуэца доладе. Кастта кхашка араяргья нийслагІча пятилетка хьалхарча шера ялаташ хьоккхаргдола жаткаш, комбайнаш. ХІанз шоай мел бола низ тІабахийта къахьегаш ба республика боахамашкара механизатораш еррига техника кийчъяра.

Ер бутт болалуш республика совхозашкеи колхозашкеи болх дІаболабе мара ца безаш кийча латташ яр 890 комбайн. Комбайнашта ремонт яра план 81 процент кхоачашъяьй. Техника кийчъяра план тІехкхоачашъяьй Гудермесски, Наурски, Ножай-Юрта, Шелковски районий боахамаша. Комбайнеш тоаяь бала боахк Шаьла а Ачхой-Мартана а районашкара механизатораш.

Бакъда еррригача республике хІанз ремонт е езаш я кхы а 174 комбайн. Царех дуккхагІа яраш Грозненски, Надтеречни, Урус-Мартана районашка я.

Ха сеца латтац. Ма могга сихагІа ялаташ чуэцара техника кийчъяр — из да хІанз механизаторашта хьалхашка латта керттера декхар.

Укх шера ялаташ чуэца техника кийчъярах йола

СВОДКА
(проценташка)

Ачхой-Мартана	85
Ведана	—
Грозненски	61
Гудермесски	111
МалгІабика	86
Надтеречни	75
Наьсарен	60
Наурски	105
Ножай-Юрта	183
Советски	20
Сунженски	86
Урус-Мартана	74
Шаьла	92
Шелковской	101
Юртбоахама министерства колхозашн совхозаши	85
«Скотопром» совхозаш	65
«Грозвино» совхозаш	61
«Консервплодоовощ» объединене	80
Еррригача республике	81
1970 шера 1 июне хиннар	83

КПСС ДЕЛЕГАЦИ МНРП XVI СЪЕЗДЕ ЯХАР

Монгольски халкъа-революционни парте Центральни Комитето эхарагІа 5 июне Москвера Улан-Баторе МНРП XVI съезде яхар КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь А. П. Кириленко керте вола Советски Союза Коммунистически парте делегаци.

Делегацена юкъе ба КПСС ЦК член, Туркмене Компарте ЦК хьалхара секретарь М. Гапуров, КПСС ЦК член, КПСС Алтайски крайкома хьалхара секретарь А. В Георгиев, КПСС ЦК членалла кандидат КПСС Московски горкома секретарь В. Н. Ягодкин, КПСС Центральни ревизионни комиссе член, КПСС ЦК отдела заведующе хьалхара заместитель О. Б. Рахманин, МНР-ера СССР посол С. Н. Щетинин.

Внуковски аэродроме делегаци накъайоаккхаш бар КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК-арча партийни тІахьожама Комитета председатель А. Я. Пельше, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, КПСС ЦК секретарь П. Н. Демичев, КПСС ЦК секретараш К. Ф. Катушеви, М. С. Соломенцеви, кхыбараш.

(ТАСС).

БОЛХЛОШТЕИ ГІУЛАКХЕРЧА НАХАИ КЪОАНАЛЛА ТЕЛАЧА ПЕНСЕ ЗІАМАГІА БОЛА БОАРАМ ЛАКХБАРАХ ДОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Болхлойи гІулакхера нахи пенсешца Іалашбара гІулакх дІахо тоадар духьа СССР Лакхехьарча Совета Президиумо СОЦАМ БУ:

1. Болхлоштеи гІулакхерча нахаи къоаналла телача пенсе зІамагІа бола боарам бетта 45 сомага кхоачаш лакхболба хІанзалца хьабена пенсе лакхагІа бола бетта 120 сома боарам ше болчча а буташ.

Цуига хьежжа укх редакцегІа яйойла пенсе зІамагІа болча боарама даькъера «Паччахьалкхен пенсей хьакъехьарча» 1936 шера 14 июлерча СССР Закона (СССР Лакхехьарча Совета Ведомостваш, 1956 ш., № 15, ст. 313) 13-гІа статья.

«Къоаналла телача пенсе зІамагІа бола боарам бетта 45 сома оттабу».

2. Ер Указ 1971 шера 1 июле денз чакхдаха доладолда.

3. СССР правительства решенешта юкъе укх Указага хьежжа хувцамаш делга тІадуллалда СССР Министрий Совета.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Н. ПОДГОРНЫЙ

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1971 ш. 3 июнь.

ТАСС ХОАМ

ЛАЬТТАННА ГОНАХЬАРЧА ОРБИТЕ ДА «СОЮЗ-11» ЯХА КОСМИЧЕСКИ КЕМА

Лаьттанна гонахьара космически аре тахкара программага хьежжа 1971 шера 6 июне московски ханах 7 сахьати 55 минути яьлча Советски Союзе сигалъяхай шийца «Союз-11» яха космически кема а долаш йола ракета-носитель. 8 сахьати 04 минути яьлча «Союз-11» яха кема Лаьттан спутника лаьрхІача орбита тІа даьнихад.

Космически кема лехнаш я кема командир подполковник Добровольский Георгий Тимофеевич, борт-инженер Советски Союза Турпал СССР летчик-космонавт Волков Владислав Николаевич, инженер-испытатель Пацаев Виктор Иванович юкъе а волаш йола экипаж.

«Союз-11» кема сигалдехийтад «Салют» яхача орбитальни Іилман станцеца цхьана никъ а беш комплексни Іилма - технически тохкамаш дІахо дар духьа.

«Союз-11» яхача кема экипажаца тешшаме чІоагІа радиои телевизионнии бувзам лоаттабу.

Космонавташ дикача хьал тІа ба. «Союз-11» яхача кема тІарча системаша болх боаррамагІа бу, лаьрхІача тайпара хьалаш лоаттаду кема чуІеча отсекашка.

Наькъа лаьрхІа программа кхоачашъе болабеннаб космонавташ новкъостий Г. Т. Добровольский, В. Н. Волков, В. И. Пацаев.

КЕМА КОМАНДИР ПОЛКОВНИК ДОБРОВОЛЬСКИЙ ГЕОРГИЙ ТИМОФЕЕВИЧ

Подполковник Добровольский Георгий Тимофеевич 1928 шера 1 июне Одессе ваьв.

1946 шера ВВС Одесски спецшкола йистеяьккхай, цул тІехьагІа Чугуевски летчикий тІемаавиационни училище деша а ваха, из а 1950 шера йистеяьккхай.

ДІахо летчик - истребитель волаш гІулакх даьд Советски Эскара ТІема - Фегарча Низий тайп - тайпарча доакъошка. 1954 шера Советски Союза Коммунистически парте мугІарашка юкъевахав Георгий Тимофеевич. 1969 шера летни балха тІера ца а волаш Краснознаменни тІемафегара академи йистеяьккхай.

Космонавтий отряда юкъевахача Г. Т. Добровольске толаме чаккхъяьккхай космически кемашца наькъа аха кийчо яра курс, кема лехкареи Іилман эксперименташ кхоачашъяреи даькъе чІоагІа навыкаш Іомаяьй.

Г. Т. Добровольске сесага Людмила Тимофеевнас Ленинградски университет йистеяьккхай, математика преподавателалла болх беш я. Ши йоІиг я цар. Мария 1959 шера яь я. Наташа — 1967 шера.

Космонавта дай ханеи — да Тимофей Трофимовичи нана Мария Алексеевнаи — пенсионераш.

(ТАСС).

БОРТИНЖЕНЕР ВОЛКОВ ВЛАДИСЛАВ НИКОЛАЕВИЧ

Советски Союза Турпала СССР летчика - космонавта Владислав Николаевич Волкова ше эггара хьалха космосе хьош бола никъ баьб «Союз-7» яхача кемаца бортовой инженер волаш.

1935 шера 23 ноябре Москве ваьв Владислав Николаевич. Юкъера школа йистеяьккхачул тІехьагІа Московски авиационни институте деша а ваха. 1959 шера из йистеяьккхай, тІаккха конструкторски бюро балха хьожаваьв. Инженералла болх а беш, производствера дІа ца воалаш аэроклуб йистеяьккхай. 1965 шера Советски Союза Коммунистически парте мугІарашта юкъевахав Владислав Николаевич.

Дика теоретически кийчо ярои Конструкторски бюро болх бароИ йиш хилийтай цунга космически кема лехкара практически навыкаш Іомае.

В. Н. Волкова сесаг Людмила Александровна кхачан промышленноста Московски институт йисте а яьккха, инженералла болх беш я. ВоІ — Владимир, 1958 шера ваьв.

Владислав Николаевича да Николай Григорьевич — авиационни инженер, нана Ольга — цІен нана.

(ТАСС).

ИНЖЕНЕР-ИСПЫТАТЕЛЬ ПАЦАЕВ ВИКТОР ИВАНОВИЧ

Пацаев Виктор Иванович 1933 шера 19 июне ваьв Казахски ССР городе Актюбинске. Юкъера школа йистеяьккхачул тІехьагІа Пензенски индустриальни институте деша вахав, хІаьта 1955 шера из йисте а яьккхай.

Космонавтий отряда юкъевахалехьа Конструкторски бюро инженералла болх баьб Виктор Ивановича. 1968 шера Советски Союза Коммунистически парте мугІарашта юкъе вахав.

Космонавтий отряде Виктор Ивановича толаме чаккхъяьккхай космически наькъа ахара еча кийчон курс, самолеташ лехкара техника караерзаяьй, дуккхаза а самолеташ тІера парашютаца чутувсавеннав.

Виктор Ивановича сесаг Вера Іилман болхло йолаш болх беш я. ВоІ — Дмитрий 1957 шера ваьв, йоІ — Светлана 1962 шера яьй.

Космонавта да Иван Пантелеевич 1941 шера фронте вийнав, нана Мария Сергеевна — пенсионерка.

(ТАСС).

«СОЮЗ-11» ЯХАЧА КЕМА КОМАНДИРА — нов. Г. Т. ДОБРОВОЛЬСКЕ ГІОВТТАШ ЯЬ ЗАЯВЛЕНИ

Деза новкъостийи доттагІийи!

Тахан космоса аренашка дола «Союз-11» яха лехкаш дола кема. «Салют» яхача орбитальни станцеца цхьана никъ беча хана тха дІахо яхьа езаргья космически аренах маьршача гІулакхашта лаьрхІа деча Іилма-технически тохкамийи экспериментийи комплекс. Тхона тІадиллад «Союз-10» яхача кема сигалбихьача наькъо дІадоладаьча балхий дІахора этап кхоачашъелга.

«Союз-11» яхача космически кема экипажа шерагІа Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета баркал оал аз боккха тешам тхоаех боларах.

Оаха дош лу. Даьхен керда сийлахь задани оахош толаме кхоачашъергхиларах.

Хьамсарча лаьттан тІа вай юха вІашагІкхетталца марша Іалда шо.

(ТАСС).

КЕМА ТІА ДОЛЛА ХІАМА ВІАШТІЕХЬА ДА!

МОСКВА, 6 июнь. (ТАСС корр.). «Союз-11» яха советски космически кема гІаттар видеозаписа тІа хьахьекхад СССР Центральни телевидене.

«Союз-11» яха кема тахан Лаьттан искусственни спутника орбита тІа даьккхад Лаьттана гонахьара космически аре тахкара программага хьежжа.

Телевизорий экранаш тІа гуш дар, ракета шорттига Лаьттанцара дІа а къаьста, тІа-тІа сихлуш, сигала мишта хьийдар. «Кема тІа долла хІама вІаштІехьа да. Хьал во дац», — Лаьттан тІа Іочу хоам бир кема командира подполковника Георгий Добровольске. Цун позывной — «Янтарь-1». Борт-инженера Волков Владиславеи инженера - испытатела Пацаев Викторен позывнеш — «Янтарь-2», «Янтарь-3».

Лаьттан тІа хоам Іочубаьб космонавташа, ракета лорзагІа ца йоалаш йода, геттара тайжа лакхлу перегрузкаш, аьнна. «Шун параметраш тІехдика я. Никъ боарамагІа бу», — жоп юха делар Лаьттан тІара.

Малх бІаргабайра шийна аьнна хоам бир «Янтарь-3». «Сона дуккхал мераж тІа тІахьеж малх» — аьлар цо.

«Янтарь-1» кулга оамалагІа хьахьекхар ракета мишта теркаю Шаьра бІаргагора. Ракета-носитела хьалхара лагІа дІакъаьстача хана экранаш тІа бІаргагора цун лар.

...Юха а хьахоз «Союз-11» кема командира оаз:

— Кема тІа долла хІама вІаштІехьа да.

ТАСС ХОАМ

«САЛЮТ» ЯХАЧА ІИЛМАН СТАНЦЕ ТІА ЯЬННАЙ ЭКИПАЖ

КОСМОСЕ БОЛХ БЕШ Я ЛЕХКАШ ЙОЛА СОВЕТСКИ ОРБИТАЛЬНИ ІИЛМАН СТАНЦИ

Советски Союзе йІаьххача хана леларгйола орбитальни станцеш хьаяра программага хьежжа 1971 шера 7 июне денз лехкаш йола эггара хьалхара орбитальни Іилман станци санна болх бе йолаеннай «Салют» яха орбитальни Іилман станци.

Московски ханах 10 сахьати 45 минути яьлча «Союз-11» яха транспортни космически кема 1971 шера 19 апреле орбита тІа яьккха хиннача «Салют» яхача Іилман станцех дІахеттачул тІехьагІа Іилман станце помещене чу дІачуяьннай «Союз-11» яхача кема экипаж.

Духхьашха кхоачашдаьд экипаж транспортни кемаца Іилман станце тІа — Лаьттан спутника тІа яккхара инженерно-технически декхар.

Космически аппараташ этапагІа хеттай вІашагІа. Хьалхарча этапе «Союз-11» яха кема «Салют» яхача станцена 100 метр мара юкъе юкъ йоацаш гаргадугилга управлене автоматически режиме даьд. ДІахо гаргадигад из кема экипажо ше.

«Союз-11» яха кема «Салют» яхача станцена дІатІадигачул тІехьагІа аппараташ чІоагІа механически вІашагІа а йийзай, цар электрически гидравлически коммуникацеш вІашагІа а хеттай.

Цул тІехьагІа космонавташ хьежаб станце отсекий герметичностагеи цу тІарча системаша беча балхагеи, вІашагІтайсача аппаратий отсекашкарча микроклимата параметрашка, уж вІашагІтовсайолийташ йолча герметични люка негІараш хьадийллад, тІаккха шоаш болхашехьа а Іилман станце помещене чу дІачубаьннаб.

Телеметрически информаце даннеегІеи космонавтий докладагІи, «Салют» яхача станце тІара системаш, агрегаташ, Іилман аппаратура йІаьххача хана автоматически режиме никъ баьчул тІехьагІа боарамагІа болх беш я.

Іилма-технически эксперименташи тохкамаши дара, станце беча наькъаи пространстверча цун моттигаи управлени яра чуоттаяьча аппаратурахи системаехи, хІаьта иштта экипажо болх барам салаІараи лерттІа хьалаш Іалашдеш йола системаш чуоттаяьча а отсенех латт «Салют» яха орбитальни станци. Цул совгІа, космонавташа болх барам салаІараи пайда эц иштта Іилма-технически аппаратура цхьадола дакъа чулаттача «Союз» яхача кема отсенех а.

«Салют — Союз» система бІарчча дозал — 25 тонн совгІа.

«Салют» яхача орбитальни станце никъ беча хана Іилма-технически, тохкамаши эксперименташи ергъя экипажо, хІаьта царех керттера яраш ераш я:

— лехкаш йолча орбитальни станце конструкцеша, агрегаташа, тІерча системаша, аппаратура болх мишта бу хьажари царна тохкам бари;

— орбита тІа маневрировани еча хана станце ориентацеи навигацеи методаш а автономни средстваш а, хІаьта иштта космически комплексана управлени яра системаш а шаьръяр.

— лаьттан тІехен тІарча геолого-географически объекташта, атмосферни образованешта, лаьттан тІарча лайи шанеи тІоанашта тохкамаш дар — халкъа боахама декхараш кхоачашдара цу даннеех пайда эцара методинаш шаьръяр духьа;

— электромагнитни излучене спектра тайп-тайпарча диапозонашка атмосфереи космически аренеи физически характеристикашта, процессашта, явленешта тохкам бар;

— станце тІа космонавташа тайп-тайпара балхаш кхоачашдара торонаш гучаяхараи космически наькъа фактораша сага организмана мел влияни ю хараи медико-биологически тохкамаш дар.

«Салют» яхача станце командира новкъоста Добровольский Георгий Тимофеевича хоам бир, космонавташ дикача хьал тІа а ба, планагІа оттаь наькъа программа кхоачашъе а болабеннаб, аьнна.

Цу тайппара, Лаьттанна гонахьарча арене хьа а яь, болх бе йолаеннай духхьашхара лехкаш йола «Салют» яха орбитальни Іилман станци.

ЛоархІаме гІа баьнкхаб космически техникеи сигала ухийта лехкаш йола аппараташи дегІайоалаяра даьнъе. Царна гІулакх дара кердача космически комплексах — транспортни кемашца цхьана орбитальни станцеех пайда эцаро шерра перспективаш хьаелл космически аренна дІахо тохкамаш дара а Іилмеи халкъа боахами дегІакхувлара гІулакха царех пайда эцара а.

АЗЕРБАЙДЖАНСКИ ССР. Еррнгсоюзни ударни гIишло — Сумгаитски химически комбинат, ер пятилетка чаккхйоаллаш хьалъяь яккха лерхI, хIаьта шовзткъа тайпа продукци ара а хецаргья цига. Болх беш хургья минеральни удобренеш, дохьажа химикаташ, пластмасса, синтетически хьоаса, кхыяраш хьаяра эша бедалаш хьаеш йола йоккха 20 производство.

СУРТА ТIА: комбината товарни парк продукци хьаэца кийча я.

Ю. Рахила сурт.
ТАСС фотохроника.

ГIИШЛОШЪЕРИЙ ХЬАШТАШ КХОАЧАШДЕШ

ДIадахача шера план толамца кхоачашъяьй «Чечингстройтранс» автотранспортни объединене коллективо. Дика къахьегама толамаш доах нийслагIча пятилетка хьалхарча шера а. Пхе бетта план ханал кIира хьалха кхоачаш а яь планал совгIа дIа-юха бихьаб 190 эзар тонн мухь. Укх шера план ханал хьалха кхоачашъяра лакхара социалистически декхараш тIанийцад объединене гаражий, филиалий, цехий коллективаша, шерра яьржаь социалистически яхь.

Белгалъяьнна дика къахьег керттерча автобаза коллективо. Пхе бетта задани ханал 11 ди хьалха кхоачашйир цо. ПланагIа лаьрхIачул совгIа цо дIа-юха бихьа мухь 27 эзар тонн я. Иштта дика бу болх цхьоалагIча гаража - филиала болхлоша а. Цар пхе бетта заданел совгIа дIа-юха бихьаб 110 эзар тонн халкъа боахама мухь. Къаьстта дика къахьегаш ба цига водителаш нн. Чернявский, Рындин, Масаев, Чахкиев. Брежнев, Салтамурадов, ремонтникаш нн. Брюханов, Бубновский, Рыбальченко, Панков, дуккха кхыбараш.

Укх шера цхьоалагIча январе денз планированей экономически стимулированей кердача системагIа болх беш я тха объединене коллектив. Кердача хьалашка болх беча тха коллективо тIагIертта къовсам лоаттабу ер шу долалуш болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гIулакхерча наха тийннача предложенешка хьежжа оттаяь мероприятеш кхоачашъяра. Уж производствана юкъекххахьаро новкъостал дергда производства резервеех пайда эцилга тоаде, экономе режим чIоагIъяра, нийслагIча пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъе.

План сихагIа кхоачашъяра а мовхаш дIа-юха кхахьарга дIададар кIезигдара а дукхагIа балха араювлийтаргья прицепаш тIехьа йола автомашенаш, мухь тIабоаш кIезигагIа машенаш а лелийташ тоадергда автомашенех пайда эцилга. Комплексни бригадаш вIашагIайохкаргья тайп-тайпара балхаш деча, сангараш йоахача, гIишлошъечара участкаш цIенъеча. Дукха мухь дIабахьа йиш йола керда прицепаш балха юкъейоалаергья. Машенашта ремонт ечарей технически гIулакх дечарей технологически процессаш эргаяхарца дикагIа пайда эцийтаргба болхлошка шоай балха ханах. Экономи яра тIехьа къовсам лоаттабеча объединене болхлоша дукха кхою электрически энерги, йIовхала энерги, хий, газ, горюче - смазочни материалаш, запасни оатхалаш, автомобильни резина.

Производстве СП яхача самосвальни ахприцепех пайда эца болабарах шозза дукхагIа мухь дIа-юха кхухь автомобилаша. Автопоездаш вIашагIа йохкаро вIаштIехьдалийтад объединене шозза дукхагIа пайда бе.

Уж а кхы а мероприятеш чакхъяхарах дикка тоаденнад объединене коллектива деррига технико - экономически хьокхамаш. Болхлой алапи 8,7 процент лакхденнад. Мухь кхухьача автомобильни парках пайда эцилга соахкарчул 7 процент лакхагIа да укх шера. Тоннажах пайда эцара коэффицнента боарам 108,7 процентага кхаьчаб. Автомашенаш технически кийча хилара коэффициент укх шера 5,6 процент лакхагIа я 1970 шера хинначул. Машенашта капитальни ремонт еча 2,9 проценти текуши ремонт еча зехьа йоаеш йола ха 0,6 проценти кIезигъеннай укх шера пхе бетта соахк цу хана хинначул.

Балха ханах шофераша пайда эцилга а дикка тоаденнад укх тIеххьарча хана. Укх шера денна балха ара ца ювла машенаш 9,5 процент мара яц, хIаьта соахк ара ца ювлаш хиннараш 11,1 процент йолча.

ХIанз объединене коллективо нIоагIа къовсам лоаттабу гIишлошъерашта гIулакх делта тоадара, къаьстта теркам тIаухийт цар гIишлошъераш дIа-юха кхувлар тоадара, маркхал, бетон, кирпишк гIишлош хьалъеча ханнахьа дIакхачийтара, шоай беххагIа цхьа сахьат а балха ха зехьа йоаейтац цар гIишлошъерашка. Дукха балхаш ду объединене коллективо мухь тIаботташи тIера IобоаккхаШи машенаша йоаю ха кIезигьяра.

Вежарашка долча Дагестана халкъашта новкъостал деш хиннаб цхьоалагIчей кхоалагIчей гаражий - филиалий водителаш. Цар доккха баркал дера цигара. Чоалханерча хьалашка дукха гIишлон-материалаш, аьшкабетон, инертни материалаш дIа-юха йихьай цар.

Иштта хьинаре къахьегача тха объединене болхлошта тийнна совгIаташ дукха да. Соахк шиб Iаь сага елар «За доблестный труд» яха ленински Юбилейни медаль. БархIлагIа пятилетка ханал хьалха кхоачашъярах укх шера тха предприятерча 14 сага еннай орденаши медалаши. Октябрьски революце орден еннай Н. К. Елисеевна, Къахьегама Цlеча байракха орден еннай В. К. Дымченкова, Д. И. Енина, «Знак почета» яха орден пхе болхлочоа, хIаьта медалаш еннай пхе сага.

КПСС XXIV-ча съезда решенеш толамца кхоачашъяра дукха предложенеш тийнай тха болхлоша. Уж тIеерзаяь я производства резервеех дикагIа пайда эцара, автомашенаша беча балха эффективность лакхъяра.

БIарчача шера ударни къахьегара «Старогрознефть» НГДУ мехкдаьттахоша дIайолаяь инициатива раьза хинна хьал а лаьца нийслагIча пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра, лакхара социалистически декхараш тIанийцад тха коллективо. Мухь дIа-юха бахьара шера план 24-ча декабре кхоачашъе лерхI оаха. Цох тхоаш лоархIадергхиларах дог тийша да тхо.

Я. ШАПИРО,
«Чечингстройтранс» автотранспортни объединене начальник.

МОСКВА. Металл тедача станокий Iилма - тохкама институто (ЭНИМС) «Станкоконструкция» яхача опытни заводаца цхьана доккхий балхаш ду программни управлени а йолаш керда металл теда станокаш хьаяра.

Чакхъяьннача пятилеткагIа институто мехка халкъа боахама лаьрхIа 800 совгIа бокхха болх кхоачашбаьб. Укхаза кийчъяь бIаь совгIа металл теда станокаш серийни арахеца йолаяьй мехка предприятеша.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) института болхлой хьалхле лелаю конструктор Б. В. Понкратьев, фрезерни строгальни балхий вокхагIвола инженер Т. Д. Прозоров, «Станкоконструкция» завода наладчик-программист В. Н. Кочетков «МА-6545» яхача моделагIча пхекоординатни вертикально - фрезерни программни управлени йолча станока уллув. Чоалхане деталеш хьае лаьрхIа я станок.

Пхе координатагIа болх бергболаш управлене зIамига электронни установка еллай станоках.

Цо болх бу каьхата перфолента тIа' дIаязъьяча код оттаяьча программагIа.

Полупроводникаштеи выпрямителаштеи йола электрически прибораш оттаяьй станока тIа.

В. СОБОЛЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

МАССАЗА А ХЬАЛХАРЧА МУГIАРАШКА

Грозненски швейно - производственни объединене керттерчарех лоархIаш я массайолча цехий коллективашта эша тайп-тайнара кIадаш, зипаш, даьреш, нейлон, кхыйола материалаш кийч а еш дIахьежаеш йола цех. Шоай бехкагIа цхьаккха хьовзам хилийтац цу цеха болхлоша кхыча цехий коллективашта. ХIара цеха участкана боаггIача боарамахи ханнахьеи кIадаш дIахецийчон цеха болхлоша. ЗIамига даьлла а сахьат доалла кIада чакх ца далийтара сийрда хила беза бIарг. Цудухьа барзкъаш дахара, уж тегара, кIадаш довзара даькъе йоккха опыт йолаш мара хьежабац цу цехе болх бе. Цига болх бераштa юкъе а ший болх дика бовзаши йоккха опыт йолаши хиларах белгалъяьна я Котиева Батарбика Iайшет.

Нагахь саг вац объединене из ца йовзаши цун сий ца деши, хIана аьлча цо болх ца беш цхьаккха участок яц цига. Из хиннай барзкъаш доахаш, хIамаш тегаш, бракер йолаш, хIаьта хIанз объединенерча цехашта эша кIадаш кийчдеча бехктокхамерча участке къахьегаш я Iайшет. Ше къахьегаш мел хиннача участке ший новкъосташта хьокхам телаш хиннай из.

...Смена чакхйоалаш латтар. Кийчде мел деза кIадаш кийчдаь дий вай, — аьлар Iайшета ший новкъосташка. Цар кийчдаьд аларах сатийна Iанзар Iайшет. Нийсъяь латтача кIадай тупашка хьежар из ше лоархIаш санна. Цун сийрда бIарг тIаэттар цхьан цеха кийчдаьча кIадашта юкъе дахача фабричи сакхат долча кIадашта. ТIаккха сихха хоам бир цо объединене кулгалхошка а тIахьожама технически отделага а. ТIахьожама отдела болхлошца цхьана цIаькха а ерригача цехашта кийчдаьча кIадашка хьожаш чакхъьялар из. Смена чакхъяьнна яле а дукха сагота яцар Iайшет цIаяха. Иштта производствах дог лазаш, кIаьдъялар фуд ца ховш Iайшета цига къахьега кхойтта шу совгIа ха я. Цудухьа оал цох цунца болх беча наха, объединене кулгалхоша башха-дика производственница а общественница а я аьле.

Безаш кара лаьцача балха тIа толамаш даха хала дац яхаш дувц Iайшета. ХIанз санна дика дIабодацар цуи болх хьалха. Цхьа ха яр дукха халонаш нийслуш. «Цхьайолча хана дага дохар сона ер болх булой тамаш я-кх аьле», — йоах цо. — Амма новкъосташа сайх бIубойлийтар сога. Хьахуллашехьа бокъонца бола барзкъаш тега говзанчаш а болаш хьахиннабац яхаш оалар соца юххьанца болх беш хиннача нн. Саруханоас, Межидовас, хIаьта цу дешаша хувцар са уйлаш. Каст-каста шоай балха опыт укханна хьалуш, эша новкъостал деш хулар уж. Цкъа шийна хьийхар шоллагIа хьеха ца дезаш хьэдцар Iайшета, цудухьа лоаццача хана дика хIамаш тега мотористка хилар цунах. ХIанз а тIехьа из говзал караерзаеча шийна новкъостал даьча йоккха опыт йолча хIамаш тегараштa баркал яхаш я из.

Балха ена кхо бутт боаллашехьа сага новкъостал ца эшаш болх бе йоласлар Iайшет. ХIара дийнахь доаха къахьегама толамаш дуккхача хана денз цига болх бечар доахачарел эшашагIа дацар. Цох кхоачамбаь Iанзар хIама хара тIаккхувш йола Iайшет. Дикей тIехдикей экзаменаш дIалуш балха рааряд лакхйир цо. Кхаь шера мотористка йолаш болх бир. Массаза а балха тIа хьалха латтараштa юкъе яр. Цудухьа объединене хIамаш тегараштa юкъе хьалхарчарца коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи елар цунна. Цу цIера сий массаза а лакха лоаттадеш хьайоагIа из. Иштта хьинаре къахьегаш йола гIалгIай кхаьсаг 1964 шера парте мугIарашка дIайийцар. Ше коммунист хиларга хьежжа сакхат долаш барзкъа тийгачунгара е къахьегама дисциплина телхаечунгара доаггIар хьадехар Iайшета. Браковщиналла ер болх беш йолча хана брак йолаш тийга барзкъаш кхаьчар. Сиха техкар Iайшета из брак яьр малав, фу бахьан долаш хиннай брак. Цу гIулакха бехкечуина брак дIайоаккхаш новкъостал дир, хIаьта дIахо из санна дар нийслойя из могийтаргдоацилга дIа а хайтар, цунна. Продукце дикала ди долча хана цIераш йоахар цо каст-каста брак ерий, царна бе боагIа бехк байтар. Коллектива балха из гIулакх чIоагIа Iаткъаш хилар а дIахайтар. Иштта цо шийцарча бракерашца цхьана болх барах цехера беррига болхлой хIана бац аьнна тIахьожама технически отдела болхлой тIахьожам боацаш къахьега болабелар.

Хьинаре къахьегарал совгIа общественни балха тIа а хьинаре дакъа лоац цо. Объединене халкъа тIахьожама группа член из йола массехк шу да. Балха тIа нийслу кхоачамбоацараш гуча а доахаш уж дIадахара оарцагIбоах цо цу гIулакха бехке бараш. МоллагIа дале а партийни бюрос шийна тIадилла декхар массаза а ханнахьеи диззан кхоачашду цо.

Доахача къахьегама толамашка хьежжа да цунна цига балха еча денз тийнна совгIаташ а. Пхиъ Сийлен грамота сийнай цунна, ахчан премеш тийннай, къахьегама книжка тIа дIа а язлеш дуккхаза баркалаш яьхад, объединене сийлен книжка тIа я цун цIи. Из санна хьинаре къахьегаш бIаьш болхлой ба швейно-производственни объединене. Цудухьа денгара денга дикагIа хул объединене коллективо доаха къахьегама толамаш.

Укх шера цхьа бутт дIабахийтабац объединене хIамаш тегараша пачхьалкхен план тIехкхоачаш ца еш. Цудухьа продукцена реализаци яра пхе бетта плал ханал хьалха кхоачашъяьй цар. ПланагIа лаьрхIачул совгIа реализаци яь продукци 240 эзар сома маьха я. Уж толамаш доахача дизза дакъа лаьцад Котиева Iайшета. НийслагIча пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра яхье баьннараштa юкъе хьалха латт из хIанз а.

Б. КОСТОЕВ.

Кандидатех дола дувцараш

БАКЪАХЬАРА НАХ

...Наьсар-Керте. Укхаза тика тIа бIаргаго йиш я къона лоаман кхалсаг, комсомолка Сагова Лейла. Эггара маьршагIа йола професси я цун яр. Тика тIа продавец я из. Цун дикалагIа дукха дувц юртарча наха:

— Хьаьнала, гIулакхаца саг я тха Лейла. Культурно ду цо тхона гIулакх, баркал кIезига алац цунна. Продавеца професси атта йоацилга хов тхона, цудухьа сий ду оаха цун къахьегама. Дег тIара раьза да тхо цунна. Баркал хилда цунна наха фу эш, нах теркалбеш из хиларах.

Моттигерча Советий депутаталла кандидаташ уйттабеча хана Наьсар-Кертерча юкъерча школа коллективо къахьегамхой депутатий Наьсарен районни Совете яхийта лаьрхIа цIи яьккхар Сагова Лейлай. Хоза дешаш дукха дийцар цунах.

Лейлай кандидатурана хIанз № 45 йолча хоржамий округе гIолла регистраци яьй. ХIаьта харжархоша, цхьаннe санна массане а хьакхайкаду, хоржамаш хулча дийнахь шоаш цунна тIехьа кхаж тоссаргхилар.

Лоаман наьха цхьаькха йоI йовзаргья шоана Наьсарен райпо шо долхе. Из я Хабриева Фариза. Хьинар долаш, хIама карагIдоалаш, комсомоле общественни болх дика беш йола из коллективана юкъе дукха езаши лоархIаши я.

Фаризас, школа яьккхачул тIехьагIа, совстски торговле техникум а яьккха, экономиста диплом хьаийцай.

Къахьегамхой депутатий Наьсарен районни Совета депутаталла кандидат яьй цунах, № 25 йолча харжамий округе гIолла регистраци яьй цунна.

Наьсарерча коопераtoраша иштта къахьегамхой депутатий Наьсарен районни Совета депутаталла шоай кандидат лаьрхIа цIи яьккхар кооперативни торговле къонача специалиста Местоев Хьасана.

Райпо торгови отдела заведующи хиннав Хьасан. Кхетам болаш кулгалхо ше хилар хьахьекхад цо. Цхьа шу совгIа ха я из райпо председателалла хьожаваь. Коопераце отчеташи хоржамаши долча хана пайщикаша юха а председателалла хержар из. Дика кулгалхо, гIулакхаца саг ва. Цун кандидатурана регистраци яьй № 46 йолча хоржамий округе гIолла

ХIанз Назране дика, хоза вувц из массане а. Шоай дикача къахьегамца болийтаб цар шоаех халкъа тешам, дизза кхоачашдергда цар шоай депутатски декхараш, и йоах царех наха.

С. ВОРОНИН.

СССР: ПЯТИЛЕТКА—ИЙСЛАГIА, ШУ—ХЬАЛХАРА

ОБЪЕДИНЕНЕШ ПАЙДАНЕ Я

ИНДУСТРИАЛЬНИ ПРОИЗВОДСТВАШТА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ КОНЦЕНТРАЦИ ЯР: ЦУН МАIАНИ БАШХАЛОНАШИ

Общественни производства эффективность лакхъяр социалистически производства юкъмоттигера проблема я. Цудухьа кхетадеш да, производствана концентраци ярца, технически прогресса керттера проблемаш сихех нийсен къестае низ кхоачаргболаш йола пачхьалкхен йоккхий объединенеш хьаярца хьашт долаш Советски мехка экономисташ хIанаб.

Укх тIеххьарча шерашка цу тайпарча йоккхийча производственни формацеша баьча балха белгалара опыт Iоаяьй Советски Союзе. Масала, тханцига, Ленинграде а областе а, тахан болх беш я 233 предприяти, 42 Iилма-тохкама, проектно-конструкторски, технологически организаци юкъеяха 57 производственнии Iилма - производственни объединени. Экономически района ерригача промышления продукцех кхоалагIа дакъа цар лу. КПСС XXIV съезде доклад еш, СССР Министрий Совета Председатела Алексей Косыгина белгалъяьхай «Светлана», «Позитрон» яхача ленинградски производственни объединеней бакъахьара опыт.

Концентраци яра процесс производительни низаш дегIаахара юкъара закономерность санна лаьрхIай марксизма - ленинизма классикаша. Цхьабакъда, концентраце процесса социально-экономически маIан ший тайпара да хIара общественно - экономически формацена. Ленина белгалдаьхад, промышленноста бIарчча доакъош синдикаташа, тресташа, капиталистий-миллиардерий союзаша дIалувцаш, капитализмо селлара чIоагIа концентраци дегIайоалаяь хилар. Капиталистически тресташеи концернашеи, Ленина белгалма даххара, «...цIаккха лийрхIадац топребителашта гIойле елга е кхыметтел предпринимательски пайдах цхьа дакъа пачхаьалкхенна телга а, хIаьта из хилийта дагахьа хIама а леладаьдац, пачхаьалкхен чотах промышленность тоаяра гIулакх деш мара хиннаяц уж»...

Производства средствашта йолча общественни доалахьени продукташ екъара социалистически пособеи ларда тIа латтача социалистически способу лерхI общественни производствана дIахе концентраци чIоагIагIа елга, цхьабакъда, плана боарамагIеи беррига гача халкъа боахама доазонашта чухьеи.

Беррига мохк а чулоацаш производствана чIоагIгIа концентраци яр—социалистически боахам дегIабоалабара хиланза даргдоаца бакъахьара гIулакх. Къаьсткъаьстача доакъошкеи предприятей группашкеи производство вIашагIтохаро новкъостал ду ерригa производственни аппарат дикагIа вIаштIехьъяккхара, технически прогресс сихха дегIайоалаяра, материальни къахьегамеи ресурсаех дикагIеи кхом беши пайда эцара.

Социалистически промышленность дегIаккхувла йолаьча юххьанцарча шерашка СССР-е доал дара керттера организационни формаш а хинна дIаттар производственни объединенеш, тресташ, ерригсоюзни синдикаташ, хIаьта из дуккха лостамаш долаш йолча экономикага ду доал вIаштIехьдаккханзеи рыночни отношенеш нийсъянзеи ярг па хиларца дувзаденна дар. Духхьал объединенешкеи (тресташка) синдикаташкеи хьахул пачхаьалкхен план, боахама расчето дIадехараш, демократически централизма ленински принцип кхоачашъяра ларда тIа латта общественни производствана доал дара социалистически метод.

Ткъаь иттлагIча шерашка мехка сихчача темпаегIа индустриализаци еш хиларо дIадийхар ерригa общество чулоацаш материальни, къахьегама, финансови ресурсашта централизаци елга. Шул тIехьагIа денз дIа производствана дIахора централизаци, специализаци, кооперировани е яьлар. тресташкеи синдикаташкеи гIолла а ца еш, отраслеви министерстваши цар керттера управленеши. Производства цикл шоашоашта чухьа делаеш яр предприятеш. Из форма алхха ше мара кхы йоацаш хиннаеце а. Цу шерашка иштта сихъяь хьалъеш яр комбинаташ, индустриальни комплексаш.

Пом чакхбаьнначул тIехьагIарча (1945 шерал тIехьагIарча) Советски Союзеи кхыча социалистически мехкийи опыто хьахьекхар промышленноста централизовании кулгаллеш хилча общественни производствана специализации кооперирфвании яра аьттув болашагIа йола хьалаш хьахулийташ хилар. Социалистически промышленность исторически хьа а хилар, дегIа а ухар дукхагIча даькъе йоккха ярг санна. Цунах латт цун совле а. Масала, СССР болх берех кховзткъа процент гаргга бараш шоай штате эзар гаргга саг волаш йолча предприятешка балха ба. Ерригача предприятеех итт процент хIана яц аьнна я уж. Цхьабакъда ерригача продукцех 57 процент арахеццар.

Нагахьа санна керттерча промышленно - производственни концентраци яр санна йола фактор теркалйича, укхаза а гучадоал социалистически индустриальни потенциала юкъе йоккхийча предприятей лоархIам тIа-тIа лакхлуш хилар. Масала, керттерча промышленно - производственни фондий мах хIаране 3 миллион сом совгIа болаш йолча предприятеша шоашта чулаьцай ерригача керттерча промышленно - производственни фондех 82,2 процент, беррригача болх берех 62,1 процент, арахецача продукцех 65,3 процент.

Боахама реформа хьалхашка оттадир производствана концентраци яреи промышленноста централъни кулгалдареи формаш хувцанза яргйоаца гIулакх. Планированеи кулгалдареи расчет юкъейоалаяро, тIеххьарча шерий опыто хьахьекхачох, пайданагIа йола результаташ яла тарлу низ бола отраслевии комбинированнии промышленни комплексаш хьаеча хана.

КПСС XXIV съезда решенешка белгалдоакх, социалистически производства эффективность лакхъяро йоккхий производственни объединенеши комбинаташи хьаяра беш бола болх къаьсткъаьстача доакъой башхалонаш теркал а еш чIоагIбелга дIадийха хилар.

Долче, теркалде деза, производствана деча доала концентрации централизации елга СССР къаьст-къаьстача объединенешта чухьа хиння ца Iеш хилар. Цу цхьан ханна чакхдоахаш лоархIаме гIулакхаш да промышленноста тайп-тайпарча доакъошта доал ду лакхера звено хиларах тарра министерствай болх тоабара.

СССР хIанзара производственни объединенеш гаьнна эргашагIа я хьалха хиннача социалистически промышленноста доал дара формаел. Из эргало эггара хьалхарча аргIанна производствай из вIаштIехьъяккхареи масштабашта а технически боарама а йоагIаш я. Масала, вIашагIйохка лерхI шоай хьисапагеи структурагеи диллача тайп-тайпара йолеи массехк смежни доакъой а предприятеш чуйоагIаш хургйолеи ерригсоюзни производственни объединенеш, хIаьта цу гIулакхо йиш хулийтаргья хIара предметаи оатхалаи специализаци елга сихде а карарча ресурсехи оборудованехи пайда дикагIа эца а.

ХIанзарча этапе керттера уйла тIайохийт цхьа тайпа продукци йолча производства принципагIа концентраци яра. Объединенена юкъе яхийта йиш я йоккхий яраш санна, иштта юкъера а кагий а предприятеш. Опыто хьахьекхад, объединене профиль (специализаци) готтагIа ме хул, цун балха гIулакхашта торонаш шерагIа хулаш хилар. Масала Киевски областерен лоаллахарча областашкареи хIамаш тега ткъаь пхийтта фабрика шийна чулоацаш йолча «Украина» яхача швейни объединене болх беш 35 эзар совгIа саг ва. Практически цунна тIалатт бIарччача экономически райоэе бахача наха дIадехача хозачеи дикачеи барзкъашца царна кхоачамбара хьалхара беррига бехктокхам. Объединене иштта жоп лу шоай предприятешкарча технически политикана, производства технологи вIаштIехьъяккхар тоадара, арахецача продукце дикала хьалхара а. Цу тайпарча объединене торо я йоккхача района доазонашка малагIа тайпа продукци эш ха, фирменни тикашка гIолла цунна реализаци е. ХIаьта украински яйгача промышленноста министерства функцеш эша-м яц цо? Яц. Цун бехктокхам кхы тIа а лакхлу, из декхарийла я производственни объединеней гIулакхашта нийса координаци е а бахача наха хьашт дола хIамаш ерригa республика а чулоацаш кхоачашде а.

Производственни объединенеша йиш хилийтай Iилманеи техниканеи карагIдаьннараш промышленноста доал дара системана шерра юкъеххахьа. Промышленность хIанзарча электронно-вычислительни техникаца кийчъяро, производствана доал дара отраслеви автоматически системаш хьаяро информаци теларен цунна обработка яреи хIанзара система тоаю. ХIаьта цо а ший аргIанна торо хилийтай корта болаш дола соцамаш сихха тIайийде.

Производствай продукцена реализаци яреи хьаддача экономически хьалашка хьежжа хьаю формагIа бе-бе йолеи шоай социалистически чулоацамагIа цаIаш йолеи производственни объединенеш. Производственни объединеней социалистически чулоацам хьагуш ба эггара хьалха производства средстваш ерригача пачхаьалкхен доалехьа хиларах. Цо хьахулийт беррига мохк чулоацаш производствана планагIа концентраци яра торонаш а хIаьта цу лаькъаца къахьегама оазарле сихагIа лакхъяра къаьстта аьттув болаш дола хьалаш а.

Йоккхий производственни объединенеш хьаяро шерьяьй планировани, реализаци, пайда бехьара, кхыйола ахчан фондаш (амортизаци, экономически стимулировани) хьаяра, пачхаьалкхен бюджетацарчеи кредитни учрежденешцарчеи гIулакхий даькъера промышленни подразделеней бокъонаш. Цхьабакъда, бокъонаш цу тайпара шеръелга вIаштIехьдоакх социалистически промышленноста бIарччача цхьан планагIа доал делга оттадаьча демократически централизма доазонел чухьа.

Производственни объединенешка биззагIа пайда эц боахама доал деча экономика актуальни дешаш къестадеча къахьегамхой юкъеезара йолча торонех — советски боахама гIулакхий керттерча принципах, общества, коллектива хьашташ хIара къахьегамхочун хьашташца цхьана тардарах.

СССР-е хIанз йолча производственни объединеней опыто хьахьокх, экономикана доал дара ерригача структуранеи цун технически база дегIаяраи, экономически рычагех боала пайда лакхбара цар наьха санна дика влияни еш хилар.

Социалистически производственни объединени, концентраце социалистически метод капиталистически концернайл, картелейл, синдикатейл, кхыча монополистически союзел принципиально эргашагIа хилар белгалдоал социалистически строя, социалистически производственни отношеней хьисапаца. Цхьабакъда, кхыметтел капиталистически пачхаьалкхено производствана кулгаллелга тIа-тIа бокххагIча боавама шийна дIатIакийдеча хьалашка а (Ф. Энгельса а теркам тIаахийтаб цунна), производства средствашта социалистически доалахье хилар боахама регламентацена доазув оттадеш а буржуазе классови доал карара ца далийта лаьрхIа а да. Пачхаьалкхе экономикана юкъе гIертарах капиталистически монополеща пайда эц пачхаьалкхен заказайи субсидейи чотах кхы тIа а пайдаш дахара йолча средствах санна. ХIаьта пачхаьалкхе монополистически доала кIоарагIа юкъе гIерта яьлча цар оагIонгахьара дорха дукхьале отт цунна хьалхашка.

СССР-е производствана концентраци яри беррига мохк а чулоацаш низ бола производственни объединенеш вIашагIйохкара формаи дIахо лакхбе лерхI производствои къахьегами цхьана вIашагIтохара боарам, хIаьта цо сихъю коммунизм хьалъяра темпаш.

А. АЛЕКСАНДРОВ,
профессор, экономически Iилмай доктор, РСФСР Iилма заслуженни деятель.

М. КАРАСИК,
М. РОМАНОВСКИЙ,
экономически Iилмай кандидаташ.

«СЕРДАЛО»

2-гIа оагI., 8 июнь, 1971 шу.

КПСС XXIV СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЕШ

КОА ТIАРЧА ОАЛХАЗАРИЙ ФЕРМЕ

Дlадахача шера бlаьстан юхье Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза правлене шийн аргlанарча заседане соцам бир боахаме боабашкаш лелаю ферма вlашагlйолла, аьнна.

Юрта юххе гlолла дода Эса яха лоаман хий, хlаьта коа тlарча оалхазарашта мел эша комбидоакъар, баьцаш, хохаш, кхыдараш а да колхозе. Уж торонаш лархlа а лаьрхlа бa соцам бар из.

Тlаккха хаттар хьалхашка эттар. «Мала оттавергва фермана керте?». Цхьаккха а саг вацар боабашкаш лелаяра говзал йолаш.

Цу хана комплексни бригада бригадир вар Еремин Алексей Николаевич. Цо кулгалдеча бригадана чуйоагlар котамаш лелаю ферма а Цlудухьа колхоза председатела Дмитрий Григорьевич Качарова лаьрхlар боабашкаш а цунга дlаяла.

Шийга деррига дlадийцачул тlехьагlа раьза хилар Еремин из бехктокхаме гlулакх шийна хьатlаэца. Из волавелар литература lалашде, бувзам оттабир Воронежски областерча а, Крымерча а боабашкаш лелаерашца. Царгара цхьаццайола инструкцеш кхьчар. Царех а пайда ийцар Алексей Николаевича.

Эггара хьалха из волавелар фермашта помещенеш хьалъе моттиг лаха. Юрта пхи-ялх километр мара гаьна а йоацаш, юхе гlолла канал а додаш цхьа моттиг корайир. Цига хьалъе йолайир типовой база. Укхаза лелаезаш яр инкубаторера хьаена зlамига кlоригаш.

Ше механизатор хиларах тарра корпусаш йlайха хургйола керда система мишта йича бакъахьа хургдар-хьогl яхача гlулакха уйлаe волавелар керда хинна заведующи. Тlаккха цо лаьрхlар уйла меттел етта кирпишкаш а схка, кlала гlолла харшаш а дита соляркаца цар чу пlи йоагае.

Зlамигача боабашка кlоригашта 27 градус йlовхал эш. Ткъаь дийнахь уж климатага яллалца лелаю цу тайппарча йlовхалга. Цул тlехьагlа хьалха ах сахьат тlаккха кхы дуккагlа аралелийт. Иштта канала лакхе кхоаленаш а яь царна кlал хи чу наьк дайт. Цlаьхха маьлхе яха мегаргьяц кlоригаш. «Гепотит», «паралич» яха лазар хила тарлу царна дукха маьлхе лелайича. Цу тайппара хьехамаш дар книжкаш тlара заведующе дийшараш.

Хьалхара кийчо яь яьлар, Воронеже командировке вахар Еремин. Цигара цо ийцар 40 эзар боабашка фуъ. Грозненски инкубаторни станце дlачу а денна боабашка кlоригаш яхийтар. Хьаера уж кердача ферме. Технологически режим нийса а лелаеш кхее йолайир уж. Хlаьта а опыт кlезига хилар хургдар из дукха дlа, къестар кlоригаш.

Из кхоачамбоацар дlадаккха гlерташ дийнахь а бус а ферме бар ферма хьайийллача денз укхаза балха бола Шевцова Надежда, Цидоева Либихан, Еремина Елена, кхыбараш. Бакъда хьалхарча партех 80 процент мара хьалкхее магаиззар.

Ха дlа мел йода лакхлуш яр болхлой говзал. Шоаш кхеьча боабашкашта юкъера цар хьакъоастайир 4 эзар нана боабашк. Кхы а йоккхагlа хало эттар ферма къахьегамхошта хьалхашка. Боабашкий lул доккхагlа мехул дукхагlа эшар доакъар. Кулгаца из кийчде атта дацар. Цига юха а повкъостала вера заведующи. Цо ше чертежаш а яь хьае йолайир доакъар кийчду цех. Цу гlулакха юкъейоалайир пайдан а йоацаш хьатта лаьтта транспортер, пхьоале кийчйир цхьацца йола оатхалаш, къаьнача комбайна бункер а хьаера.

Ши кlира даьлча болх дlаболабайтар дукха чоалхане я йоацаш, чlоагlа пайда луча цу агрегатага. Комбидоакъар, сийна буц, коартолаш, тайп-тайпара витаминаш вlашагl а эеш чуйохк бункер чу. Электрически моторо болх болабу. Цхьан сахьате цехера арайоал боабашкашта чlоагlа дукха сза паста. Цу доакъаро сихагlа дегl кхухьийт боабашкашка, цул совгlа нана боабашкаша ду фуъаш боарамал тlех «протеин» йоацаш хул. Доакъара цех хьача геттара чlоагlа теркам тlабахийта къахьийгар колхоза электрика Мацак Степана. Цхьаккхе хlама ца хиннача метте хьалъьча фермо дlадахача шера дукха зе хилийтанзар боахама. Хlаьта нийслагlча пятилетка укх шера хьалхарча пхе бетта даьха толамаш курал яйташ да.

Укх шера фермана енна план яр пачвахьалкхенга 240 эзар боабашка фуъ дохка дезаш. Тахапарча денга гулдаьраш 330 эзар да. Цул совгlа 50 эзар фуъ инкубаторе дахьийтад кхы а боабашка кlоригаш яхийта. Укх шера пачхахьалкхенга дlаккхача деза цигара 200 тони боабашка дулх. Хьалхарча квартале дулх доккара план 15 тонн мара ца хиннача, декхар да 22 тонн. Укх кварталах дохка деза 25 тонн хlанзалехьа дlакхаьчад складе. Ховшма хиллара кхоалагlча а йиъ лагlча а квартале эггара ерстагlа хургъя боабашкаш. Хlара боабашка дозал 2,5 килограммага дlакхаьчача дlачулу уж дулха. Ер шу доладелча денз кlезигагlа дlакъаьстай кlоригаш. Ферме хинначарех 95 процент дийна я хlанз. Из дика толам лоархlаш ба.

— Мишта вlаштlехьдоал шун болхлой цу тайппара толамаш даха? — аьнна даьча хаттара жоп лу заведующе.

— Цкъа-дале тха болхлой говзал хlара денна дегlаух, мозлагlа тхо lемад вlашдухьала мух чу а хьекхаш кlоригашта а йоккхача боабашкашта а лазар хургдоаца хьалаш lалашде. Цу гlулакха Эса йисте шув кlала кхоале яьй оаха. Кхаьлe, йоачан йолаш ха эттача цу кхоален кlал йолх боабашкаш. Цхьаккха миха lимад кхачац цу кхоаленашта кlал. Из а тхона тхоашта дагадеха гlулакх да. Укх шера а дукхагlа да ферме коа тlара оалхазараш. Боабашкел совгlа лелае йолаяьй москалаш. Колхозо lалашъяьй 1500 москали 3500 москала кlоригаши. Из керда гlулакх да. Хlаьта а хlанзарча хьалашка хьежача гуш да цар а пайда лургхилар. Укх шера ферма коллективо лерхlачох колхоза лургбола цlена пайда 300 эзар сом ба.

Раьза ба фермера болхлой шоай алапешта. Иштта цар къахьегамцара безам совбоах юкъе йолаяьча премеш телара системо. 10 денгара 20 денга кхаччалца йолча кlоригашта тlакхийттача центнер дозалах коа тlара оалхазараш леладерашта лу 10 соми 20 кепиги.

Ферме хьакхоачаш хlара кlорига дозал юккъера лаьрхlача 50 грамм хул, итт ди даьлча 300 грамм, 20 ди даьлча — 650, беттага кхаьчача — 1120, ши бутт боаллаш 2,4—2,5 килограмм дозал хул боабашка. Цу хана къоастаю дулха дlачуяла езараш а, фуна ютараш а. Ферме хlара болхлочоа хов укхазара болх мел бехктокхаме ба. Шоаш ферме доаккхача денни-буси цхьаккхе а боабашк, кlориг ца къастийта гlерташ ях яьржай сменашта юкъе. Цу яхье хlанз хьалха латт коа тlара оалхазараш леладеш бола Цидоева Либихан, Шевцова Надежда. Хьалхарча кварталах а, май бетта а баьча балхах царна делар ахчан совгlаташ, иштта цар сурташ да колхоза сийлен Доска тlа хьалтеха.

Массеха дош ала безам ба тха ферма заведующех Ереминах. 1939 шера ФЗУ школа яьккхар цо. Цига lомаяьча плотника говзалах болх бир цо 1942-ча шерага кхаччалца. Цу шера из Эскаре вахар вай мохк фашистех мукъа боаккхача дакъа лаца.

1947-ча шера Советски Эскарера цlа вера. Юха вера из шийн юрта. Укхаза эшаш бар цу хана говзанча. Болх бешшехь деша а дешаш цо яьккхар механизаторий курс. Дукха ха ялале из керте оттавир комплексни бригадана.

— Бакъда, — йоах нов. Еремина, — хlанзарбар санна бехтокхаме а, са безам тlабодаш а болх хиинабац са. Дика коллектив я хlанз аз кулгалдеча ферме вlашагlкхийттар. Атта да цу коллективаца къахьега.

Парте XXIV-ча съезда Директиваш тlа белгалдаьккха да боахамашта юхе коа тlара оалхазараш леладу комплексаш сихагlа хьалъе еза, аьнна. Цунна жоп а луш укх шера а хьатlадоагlача шера а шербергба колхозера коа тlарча оалхазарий фермай боахам.

М. ГАНИЖЕВ,
Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза lилман ларда тlа къахьегам вlаштlехьбаккхара отдела болхло.

ХЬАЙБАШ lАЙ МЕЦА ХУРГДАЦ

Раьза хиина тlайийцад «Шалинский» совхоза хьайбаш леладераша НГДУ «Старогрознефть» мехкдаьттахоша республика къахьегамхошка даь кхайкарал. Отделенешка, бригадашка, фермашка хиннача собранешка цар лаьрхlад нийслагlча пятилетка хьалхарча шера хlара денна ударни хьисапе къахьега, тlайийцад керда лакхара социалистически декхараш.

Совхоза дерригача хьайбашта тlаккхета дулх укх шера 1045 тоннага кхоачаш лакхде лаьрхlад, планагlа из 950 тонн мара хила ца дезача. Хlаьта пятилетка чаккхйоалаш совхоза хьайбашта дерригa тlаккхета дулх 1430 тонн хургда. Хlаьта тlаккхетача хlара центнер дулхага дlабода мах 7 сом лоабе безаргба.

Уж декхараш кхоачашдара вlаштlехьъяккха еза доакъара база. Цу гlулакха теркам тlабахийта къахьегаш ба хlанз совхозе. Деррига а ду укхаза гlожен мошеи доакъар дукхагlа хилийтара, концентрированни доакъар lалашдара. Цу даькъе къаьстта дукха моттиг дlалоац хьажкlаша.

Совхоза шоллагlча отделене хьайбашта доакъара лаьрхlа 200 гектар тlа гурахь дlадийна ялат дика хьийкъад. Из хьекха а хьекха лаьтта мукъадаьиначул тlехьагlа укхаза трактораш араяьлар. Механизатораша Маалигов lалаша, Дудаев lадалбика из лаьтта аьхар, дисковани а яь планировка йир кхашка. Царна тlехьа туковни сеялка арзяьккхар Абутапаров lимрана. Хlара гектара 1,5—2 центнер а кхоачийташ минеральни удобренеш тайсар цо. Ден норма 20 гектар йолча цо 40 гектара тlа товсар удобренеш.

Балха юкъе новкъарленаш хургйоацаш вlаштlехьбаьккхабар болх, лоаццача хана лаьтта кийчдаьчул тlехьагlа эггара хьалха шийн хьажкlаш дlаюв агрегат кхашка араяьккхар совхоза дикагlа волча звеньевойс Абдулаев Ярагlе. Хьалхарчарна юкъе волаш ялата лаьрхlа хьажкlаш дlайийна ваьлар из 166 гектара тlа, хlаьта хlанз силоса хьажкlаш дlаюви воал хьалха латта механизатор.

— Укх шера аз лаккхара социалистически декхараш тlайийцар, — яхаш дувц Я. Абдуллаева, — хlара гектара тlара 50 центнер ялата лаьрхlа хьажкlа чуэца лерхl, планагlа 28 центнер мара йоацача. Хlаьта силоса лаьрхlа хьажкlаш йийнача участкашка хlара гектара тlара 250 центнер силосни масса чуэца дош дениад аз. Белгалде деза хьажкlашта шура йоттача хана уж чуэцаргйолга. Сона хетачох отделене хьайбашта тоъал силос lалашъе вlаштlехьдаргда, — аьлар цо тlеххьара.

Совхозе тешаш ба хьалха латтача механизатора дешах, хlана аьлча цо хьахьеккад ше говза лаьтта леладер волга.

Доакъара база вlаштlехьъяккхара лоархlеме да витаминни аьла хьоар кийчдар а. Из болх совхоза цхьоалагlча отделене Хадисов lаддал заведующи волча центральни складе беш ба. Нов. Хадисова дувц: «дlадахача шера, план 80 тонн йолча, 100 тонн аьла хьоар lалашдир совхозе. Укх шера из лоархlаме доакъар 200 тонн кийчде лаьрхlад. Кхаь сменах болх беш я тха складера сушильни агрегат. Дийнахьи буси тха складе 1,5 тонн аьла хьоар тlакхет».

Социалистически яхье а баьнна къахьегама овсарле лакхайолаш къахьегаш ба укхаза слесараш-наладчикаш Журавлев Дмитрий, Посухов Владимир, тайп-тайпара балхаш ду Нешева Аннас, Исакова Загията, Межедова Мерема.

Цу хьоара дикал лакхлургйолаш цхьа хlама ду укхаза. Белковни злаковни масса ах-ах хургйолаш охь люцерней, гурахь дийна ялати, дукхача шерашка тlаювла баьцаши. Белгалдаккха деза цу тайпара кийчдаь аьла хьоар дикал лакхйолаш хулилга, къаьстта пайдана да из кхувш доагlача lасалгашта, хьаккхий хурскашта. Из совхоза хьайбаш леладерашта гучадаьхад дlадахача шерий опыто. Кхыча боахамашка а цу тайппара гlулакх юкъедоаладаро пайда лургхиларах шеко яц. Цун уйла йича бакъахьа хургда района кхыча боахамаша а.

М. ТАНГИЕВ,
совхоза керттера зоотехник.

Хьайбаш леладерий толамаш

Тха боахама рузкъа биткъа хьоаса болча устагlан тха да. Йиъ жа-товарни ферме 50 эзар жа да боахаме. Хlаьта укх шера даь lоахарий а лаьрхlача 80 эзар да уж.

Дика толамаш доахаш дlадоладаьд колхоза жа леладераша нийслагlча пятилетка хьалхара шу. Толамца lангара даьхар жа. Дlадахача шерьца нийсдича кхоза кlезигагlа тlерадаьлар жа укх lай. Цул совгlа укх шера хlара бlаь жийна тlехьара юкъера лаьрхlача 112,2 lаьхар кхебир колхоза жа леладераша. Хlара бlаь жийна тlехьа цу тайпара дукха lоахарий кхедаь шу дагадагlац боахама къахьегамхошта. Планал совгlа кхедаь lоахарий 2700 да. Къаьстта дукха lоахарий кхедир укх шера коммуниста Исаев Хасанбик воккхагlа вола жа lу волча бригаде. Хlара бlаь жийна тlехьара 152 lаьхар кхебир цар. Хlаьта Э. Закаев, М. Ярыков; М. Ригаев боккхагlа бола жа lуй болча lулашка хlара бlаь жийна тlехьа 125 lаьхар ба.

— Хlанз жа лоргаш ба колхоза къахьегамхой. Дlаихача шерашца нийсдича дезагlа да укх шера доаккха тха а. Итт эзар жа лергад къахьегамхоша хlанзле. Хlара устагlаша тlера юкъера лаьрхlача, даьккха тха 4,8 — 5 килограмм да. Цул совгlа лакха я цун дикал а. Цlена тха 48—53 процент доал.

Москверча предприятеша нийслагlча пятилетка хьалхарча шера планаш хапал хьалха кхоачашъяра тlахьехаш даь кхайкарал хьал а лаьца, керда шу дlадолалуш тlайийца хиина социалистически декхараш-техка, цlаьхка а хьежа а хьежа, лакха социалистически декхараш тlайийцар боахама къахьегамхоша. Иштта хьалха тlайийца хиинана социалистически декхарегlа пачхахьалкхенга 275 тонн тха, 584 тонн дулх, 250 тонн шура йохка езаш бар боахама къахьегамхой. Хlаьта хlанз тха 300 тонн, дулх 615 тонн, шура 280 тонн йохка дош денна цар.

Хlанзле даьхача толамаша хьагойт уж декхараш кхоачашдара боахама къахьегамхой дика торонаш йолаш болга.

Дулха пачхахьалкхенга дохка лаьрхlа деррига жа лерга а лерга дулх тlаккхетийтара кхоабаш да.

Колхоза правлене, партийни организаце хlанз берригa теркам тlабахийтаб lан замалахь чусоадергдолча хьайбашта дукхагlен дикагlен доакъар lалашдара. Балха темп тхоашта кхоачам болаш ца хете а цхьаццайолча бригадаша дика хьокхамаш доах цу балха тlа. Иштта Н. Д. Думанаев керте латтача доакъар lалашдеча бригада хlанзле дикал лакха йола 500 тонн йол lалашъяьй. Цу бригаде эггара хьалха комплексни механизаци юкъейоалайир доакъар lалашдеча балха. Люцернеи рожи комбайнашца хьекхачул тlехьагlа подборщикашца хьалъэцар. Аргlаш даь еррига дика а я.

Доакъар lалашдеча аргlаш деш йола агрегаташ юкъейоалаяра духьала бар хьалха механизатораш. Уж каст-каста йохандаь, дукха хьоввам хул царца, яхаш. Аттагlа да, йоахар, хьалха санна косилкашца хьекха йол йолхьшигашца касараш а деш волокушкашца гулъеш хилча.

Белгалдаккха доагlа, иштта, гулъяь йол гlум, жагlа ув, дикал лоха йолаш а хулга. Хьайбаша во юь из. Цудухьа къаьнача методашца йол lалашъе йиш йолаш дацар. Хlаьта тракториста И. Пронкиней И. Бушиней доакъар lалашдеча гул а еш аргlашка йол хьалйоттача агрегаташца болх а беш дlахьеккхар кхыча механизаторашта цу установкашца дийнахьа хийцца юкъера лаьрхlача 25—35 тонн дикал лакха йола йол lалашъе йиш йолга.

Хlанзле цу методаца 850 тонн йол lалашъяьй боахаме. Хlаьта 100 тонн рожах силос а еллай.

Дика вlаштlехьдаьккхад боахаме болхлой къахьегама овсарле лаккъяра, цар балхацара материальни моральни безам совбаккхара гlулакх а. Къахьегамхошта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхача болхлочунна карара кара тела Цlе вымпели ахчан премии лу. Хlаьта жа lуй бригадашка бетта цкъа, доакъар lалашдеча хlара итт дийнахь, тха лоргача пхи ди чаккхдаьлча итогаш ю социалистически яхьа.

Колхозхой шеко йоацаш ба укх шерара производственни планаш, шоай социалистически декхараш кхоачашдергхиларах.

Б. АДЖИГЕЛЬДИЕВ,
Шелковской района «Червленский» колхоза парткома секретарь.

Кубань — «Безостая l» яхача кlи даьхе. Из дlадув вай мехка ворхl миллион гектар совгlча лаьттеи Европа социалистически мехкашка йиъ миллион гектар хулача кхашкеи. «Безостая-l» яхача кlи фун автор волча П. П. Лукьяненкох чlоагlа сий а деш оал ахархоша «кlи да» аьле.

1930 шера денз болх беш ва Павел Пантелеймонович юртбоахама Краснодарски lилма-тохкама институте. Цу хана денз шовзткънел дукхагlа сорт хьадаьд цо.

Ше lомаберашца цхьана цо хьадаьд «Аврора» а «Кавказ» а яха сорташ. Керда сорташ «безостайчул» тlехдаьннад, ка боккхагlеи, фийгаш дукхагlеи, уж воккхарел дезагlеи хиларца. Уж сорташ унзарча лазарашта —мукха, йокъала, михо дужадара, чlоагlача lан шелала — дикагlа духьалъотт.

Украине, Кавказе, Средни Азе «Авророи» «Кавкази» сортагlа долча кlи хlара гектара тlара 60—70 центнер ялат доал. Павел Пантелеймоновича дукха ба ше lомабаьраши цун гlончийн. Кагирхой lилманна юкъебаьхкаб шоай са тlаккхерцеи лаьттанцара безам чlоагlа хиларцеи.

Академико чlоагlа йоакхо еш, шийна дайзараши балха опыти дlалуш кхею шийна метте хьоттаргйола тlехье. Шийна 70 шу даьннадале а Ленински преме лауреат, Социалистически Къахьегама шоза Турпал, П. П. Лукьяненко творчески низах виза ва. Хlара гектара тlара 100 центнер — советски селекце кастта хургдола хlама.

СУРТА ТlА: академик П. П. Лукьяненко (юкъе латтар) опытни кхай тlа шийн гlончаштеи ше lамабаьраштеи юкъе.

Е. Шулепова сурт.
ТАСС фотохроника.

ДОЯРКА ХЬОКХАМАШ— КОЛЛЕКТИВА ТОЛАМ

Са тоссача хана lаьхача боргlало семъяьккхар Надтеречни района «Надтеречный» совхоза йоккхагlа йола доярка Завгаева Жайран. Корагlа арахьежача ара баьде яр. Цхьабакъда холуш дар са тоссаш латтилга. Дийша ухка бераш сома а да доахаш, меллашха барзкъаш тlа а дийха, доаьлар Жайран. lуйран фево кулг хьекхача санна тlераяьккхар, дегlаца йиса мекъал, наб. Некха бизза са доаккхалора. Фу ха яьннай-хьогl, аьнна, сахьата, тlа хьежача диъ доалаш латтар. Пхи сахьат даьлча цунна тlехьая езаш яр доаркаш ферме дlакхувла совхоза машен. Из хьаялехьа дукха балхаш де дезаш яр Жайран. lаттан lаснлган доакъар дилла, етт бетта, хьайбашта кlалхьарцар де, кхо дlадаккха. lуйран деша гlоргдолча берашта даа хlама кийч а даь шеллургдоацаш дlаоттаде, кхы дараш. Уж дерригаш даь а яьнца, хlама а кхаьлла, кулгаш дулаш йоаллаш бlаргаяйра Жайрана, ше дlайига йоагlача машена подфарникаш. Сихха коа араяьлар Жайран.

— Яла хlанз сихагlа хьо бахьан долаш балха тlехьадусаш латт тхо, — хьахезар Жайрача машеча тlа сагlача дояркаша бу беган.

Хоалуш дар уж сакъердалуш болга. Хlаьта ховш яр Жайран нагахьа санна саг сакъердалуш вале, цун балха тlа а ха дикагlа хилга.

Массане а lуйра дика а йийна, машена гlаьлар Жайран. Хlаьта дояркаех машена кузове чу вардоацар малав хьежача, беррыгаш а болаш бар.

— Хlанз даха мегаргда-кх вай, — Жайрана аьлча, — йолаелар машен.

Яхлагlчох 10 минут яьлча ферме хьакхаьчар дояркаш. Уж бlаргабайча цхьатарра lехьа доладелар доахан. Сиха шоай кlай халаташ тlа а дийха, хьалхарча дийнахь балхара цlабзхалехьа шоаш кийчбаь доахан деттара гlирс хьаийца, доахан детта болабелар дояркаш.

— «Доахан дийтта а баьнна итог йича,.., юкъера лаьрхlача бархl килограмм хилар аз хlара lаттагара яьккха шура», — аьнна хоам бир Жайранага дог гlоздаьннача Кубачиева Марема. Белгалдаккха доагlа хьалхарча квартале хlара кхоабача lаттагара цо юкъера лаьрхlача йиъ килограмм гаргга мара шура ца йоаккхаш хинналга.

— Аз эланзарий хьога, нагахьа санна lа хlара денна цхьа тlадам ца буташ доахангара шура lойоаккхе аз санна царна тlахьожам лоаттабой шура лакхлургйолга, хlаьта сона ховра из гlулакх кхоачашде хьа низ болга, — аьнна хьзьстар Жайрана къона доярка.

Жайран ферма доярка йола пхи шу гаргга ха я. Марем санна опыт йоацаш, доахан леладе lомаяла новкъостал эшаш хиннай Жайран а. Цудухьа шийгара новкъостал, пайдане хьехам эшаш тlаена доярка цкъа дlахийтаяц цо цуя дехар кхоачашде деш. Из бахьан долаш дукха еза из ферма берригача дояркашта, из къахьегама тlера йоландаь мах бу цун совхоза, ферма кулгалхоша.

Жайрана шийн хlара lаттагара хlанз юкъера лаьрхlача нийс-итт килограмм шура йоаккх. Хlаьта хlара кхоабача lаттагара йоаккха шура дукхагlа хилийтара района дояркашта юкъе укх шера хьалхарча квартале яьржача яхье Жайран кхоалагlча моттиге хиннаеле, биь бетта итог йича гучадаьлар из хьалхарча моттиге йолга. Хlанз а района дояркашта юкъе хьалхле цунга я. Хlара кхоабача lаттагара шура яккхара шера план 2085 йолча, хlанзлехьа 1148 килограмм шура яьккхай цо.

Цу гайнара, района фермашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха латтар хlанз «Озерный» совхоза ферма я. Из тамаш а яц. Дукха къахьийгад ферма коллектив чlоагlъяра, хьайбаш леладерий барт тоабара, цар балхацара безам совбаккхара Казахстанера цlавенача хана денз фермана кулгалдеш волча Дурхаев lусмана. Хьайбаш леладерий балхацара безам совбаккхара материальни а моральни а мероприятеш чакхйоах совхозе. Хlара lаттагара шура яккхара квартальни план 110—140 процент кхоачашъяьчоа 10 сом, 150 процент кхоачашъяьчоа 25 сом ахчан премеш яла оттадаьд. Цу тайппара ахчан премеш лу, шоай балха квартальни планаш тlехкхоачашъяьча ферма кхыча болхлошта а.

Нийслагlча пятилетка хьалхарча квартале даьхача къахьегама толамех хlарaнена 25 сом делар дояркашта: Завгаева Жайрана, Даудова Зэхена, Альмурзаева Жарана, бежа lуша Хатуев Баркъана, Пашаев Ахьмад-Солтана, lаьсий леладеча Абубакарова Инситана.

Ше укх шера КПСС XXIV съезда сийна тlайийца социалистически декхараш ноябрь бутт кхоачалуш кхоачашде дош деннад Завгаева Жайранас.

М. ХАМАТХАНОВ.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАРА

Бlаьстан балхаш дика чакхдаьхар укх шера Ачхой-Мартана района «Орджоникидзевский» совхоза къахьегамхоша. Хlанз чуйийна балхаш деш ба уж сомий бешамашка а баьцадаарий кхашка а. Хьайбашта кийчдеш доакъар да. 50 гектара тlа йийна люцерна хьекхай. Цох аргlаш де болабеннаб совхоза къахьегамхой. Хьайбашта доакъар lалашде бахийтаб укхаза совхозе дикагlа лоархlача баьцадаараш леладеча шоллагlча бригада болхлой а. Хlанз люцерна гулъеш ба уж. Халонех ца кхераш, цхьаккха ди цlагlа ца доаккхаш хьинаре болх бу цу бригадацарча Галаева Маржана, Алимхаджиева Мадината, Абзорова Мелизас, кхыбараша. Планах лаьрхlар 30 центнер йолча хlара гектара тlара 40 центнер люцерна йоакхх совхоза къахьегамхоша. Шоаш тlайийца социалистически декхараш толамца кхоачашду цар. Укх деношка аргlаш даь баргба уж аьлах.

—Бакъдар аьлча цхьаццадолча хlамаша хьовзам бу тхона, — йоах совхоза керттерча агронома нов. Бултаева. — Тракторий а кхыча машений а чархашта тlайолла резина яц. Из дика ховш да республикански «Сельхозтехника» объединене кулгалхошта. Из бакъда, амма кхоачамбоацараш кхы а да совхозе. Баьцадаарий кхай тlа ца эшаш дlакхайсача санна латтар хий детта установкаш.

Хlана латт ераш дlакхайсача санна, хlанз геттара чlоагlа баьцадаараш дlадийнача кхашка хий тохара эшаш ма йий уж? — аьнна йистхилар тхо совхоза директорга Долаков Мусайген, Бултаев Шарипаген. Жоп цаl дар. — Бешамашкара каналаш ца тоъаш латт тха уж. Бакъдар аьлча, доккха зе ду цу гlулакхо совхоза. Хица lобаде дезаш 450 гектар помидораш, нарсаш, хохаш, кабуц, кхыдола баьцадаараш дlадийна кхаш да совхозе. Ахкан йlайхагlа йола ха тlаккхача йоалл. Геттара сиха кхоачамбоацараш дlа ца доахе доккха зе хургда боахама. Массанахьа а кхашка хий диллара каналаш, сангараш яха езаш я Сунженски хина боахама система контора. Шоаш тlайийца болх сихагlа чакхбаьккхача бакъахьа бар цар. Хlана аьлча, цунга хьежжа мара могаргдац совхоза къахьегамхошта шоаш тlайийца лакха декхараш кхоачашде.

Б. ШАКРИЕВ.

ОРЕНБУРГСКИ ОБЛАСТЬ. Областа Малхбоалехьарча целинни районашка хьажкlаш дlаюврг-йолча лаьтташта культиваци еши дуккхача шерашка тlаювла баьцаш дlаювши ба механизатораш.

СУРТА ТlА: «Гай» яхача совхозе дlаювш латт дуккхача шерашка тlаювла баьцаш. Баьцаша дlалоац укхаза эзараш гектараш лаьтта, совхозе кийч мел еча аьлах ах йол лу боахамашта.

Н. Кузнецова сурт.
ТАСС фотохроника.

Цхьан фабрикера хоамаш

ХЬАЛХЛЕ ДlА ЦА ХЕЦАШ

Назранерча трикотажни фабрика баракъаш тегача йоккхача цехе къахьегаш болча мехкарашта юкъе кулгаш сихагlа хьан дараш лел ха атта дац. Массанахьа а кlедж йоах балхо.

Хlаьта а дикка зем а баь хьежача из белгало хоалу укхаза. Тайжагlа, кадайгlа, тешамегlа лел хьалхарча конвейере багlачар кулгаш. Цудухьа дуккхача хана денз хьалха латташ хьайоагlа нов. Щегловас кулгалду из бригада. Шийна норма тlехкхоачаш ца еш нагахьа йоl хьагlаттац цу конвейера машинкаш тlара. Царна юкъе хьинарца, кулга говзалца белгалбаьнна ба швеяш-мотористкаш Тутаева Эсет, Чербижева Мовлатхан, Муцольгова Фатима. Даьхено а белгалъяьккхай уж кхо йоl. Хьалхарча шиннена укх деношка «Знак почета» яха орденаш еннай, кхоалагlчоа — медаль еннай.

Цаl коллектив яц фабрике иштта дукха совгlаташ кхаьча.

САЛОlА ЦlА

Шоай цlеношка бахача наьха культурни хьашташ кхоачашде гlерт Назранерча трикотажни фабрика дирекци, партийни, профсоюзни организацеш.

Шоай бlаь гаргга дезал бахача дуккхаза вlаштlара даьча цlеношка хьалхарча этаже «Салоlама цlа» хьадийллад цар — ши цlа долча квартира чу. Сарахь шоаш балхара чубаьхкача lолохе бала мара ца безаш салаlа моттиг я цу цlагlа бахача наха. Массахана а йийлла хул «Салоlама цlен» нelараш.

Цу чу йоккха «Горизонт» яха телевизор латт шашкаш, шахматаш деша газеташ, журналаш да. Хоржамех дола бакъдар ха гlертачоа дезар а да цу цlагlа.

Иштта дукха нах бахача хlара цlагlа цу тайпара салоlама моттигаш хилийта уйла я фабрика дирекце а парторганизаце а.

ДЕГlАУХ ТЕКСТИЛЬЩИКИЙ МУГlАРАШ

Цхьа-ши бутт мара бисабац Назранерча № 27 йолча профтехучилищера 100 йоl дийша йисте яла.

«Укхазара арадовллаше а болх хьабе моттиг хургйий-хьогl тхона», яхаш уйла еш хургба уж. Цун сагот де дезац. Трикотажни фабрика дирекце цу гlулакха уйла ю дукха ха я.

Укх деношка яхар санна хьакхача езаш я кердача машинкай парти. Уж дlаоттае моттиг кийчъеш латт швейни цехе. Цу машинкех юллача шин конвейер тlа болх беш хургба училищера арабовла мехкарий.

— Цул совгlа, — аьлар фабрика директора нов. Дзортова, — ер шу чакхдоаллаш бригадни хьисапе оахош кхы а бlаь саг lомаверга оаха тхоай предприяте къахьега. Царна бе болх а lалашбеш да тхо. Берригa укх шера тха коллектива хьатlакхетаргба керда 250 саг хиллал нах.

М. КАРАЕВ.

«СЕРДАЛО»
3-гlа оагlо, 8 июнь, 1971 шу.

ЛАЬТТАН ТIАРА МАРСАГАХЬА БОДАЧА НАЬКЪА ТIА

Советски Союзо космически тохкамий зама эгтара хьалха дIайолаяь дерригa а кхойтта шуи ах шуи мара дац.

Цу башха йIаьха йоацача хана советски Iилмахошеи конструкторашеи дукха а тIехъаьнна йоккхий космически эксперименташ яьй.

Эгтара хьалхара Лаьттан искусственни спутник, эгтара хьалха саг космосе вахар, эгтара хьалха саг космосе араваьлар, «Союз» тайпах долча кемашта сигала гIолла цхьана никъ бар, Бетта тIехьашкахьарча оагIов сурт даккхар, автоматически станци эгтара хьалха Бетта тIа кIаьдда Iохоаяр, эгтара хьалхара Бетта искусственни спутник, «Луна-16» яхача автоматически станце Бетта тIарча грунта образецаш Лаьттан тIа Iочуяр, эгтара хьалхарча «Луна-1» яхача дIа-юха лелача автоматически лабораторе Бетта тIа баь болх, дунен тIа эгтара хьалха Венера яхача планета тIа аппарат Iохоаяр а цитара цунца информаци Iочутелар а, «Союз-10» яха кема «Салют» яхача орбитальни Iилман станцех дIатассар — уж хинна Iац советски космонавтикана карагIдаьна башха-дика хIамаш.

Космос таххара шоаш тешамен дарегIен средстваш хилар хьахьеккад хIанз автоматически аппаратаща. Йовзаш йоацачи хIанз укх сахьата тIакхача сага хала йолчен сигаларча аренашка кхачара дIахо кхы а йоккхагIа торонаш йолаш я автоматически станцеш. Духхьал из бахьан долаш тохкамаш дара средствай комплексе эгтара хьалхара хинна ца Iеш, цхьайолча хана шоашкара дIанйккхача кхы йоацен инструменташ я автоматически станцеш космоса къайленаш юкъарчал доацаш йовзара.

ДукхагIча даькъе доагIа из Венереи Марси яхача планеташта дечa космически тохкамашта.

Марса гонахьарча аренашка яхийта автоматически станци. Лаьтто тIаозаргйоацача яьнначул тIехьагIа, Маьлха искусственни спутник хиле дIаотташ а эллиптически траекторе гIолла Маьлха гонахьа лелара законашта кара йодаш а я. Из бахьан долаш Марса районе кхачара цо бе беташ бола никъ Лаьттан тIара Марсага кхаччалца йолча юкъал дикка гаьнагIа а 470 миллион гаргтача километрга дIакхоачаш а ба. (Дагадохийта мегаргда сийлахь-йоккха гаргал йолча хана Марс Лаьттанна 56 миллион километрга ца кхоачаш мара гаьна боацаш юхебоагIаш хилар).

Планеташта юкъе лелача автоматически станце гаьнарча планеташка йодаш йоаккхаш йолча хано из хьаххелларашта хьалхашка чоалхане инженерно - технически декхараш оттаду. Царех цаI — станце тIарча системаша дозал доацача моттите йIаьххача хана эксплуатаци» еча хьалашка цар лерттIа болх белга а шийн тайлара йIовхела хьал лоаттаделга а Iалашдар.

Советски космически тохкамаш дара программа тIа оттадаьд тохкам беча средствашта хьалхашка уттадеш дола декхараш опыт, знанеш Iарга хьежжа, тIатIа чоалханегIа хулийтилга.

1971 шера 19 мае космически аренна тохкамаш дара программата хьежжа Советски Союзе Марсагахьа яхийтай планеташта юкъе лела «Марс-2» яха автоматически станци. Из станци сигальяхийтарах Марсагахьеи Венерагахьеи хьалхагIа даь космически наькъаш шийн аргIанна дIахо дахьар хилар.

«Марс-2» яхача станце хьоча наькъа керттера декхар да Iилман тохкамаш делга, цунца цхьана цо никъ беча хана Лаьттан тIара Марсага йодача трасса тIа комплексни тохкамаш дергда космически зIанараш, радиационни хьал Iомадара, Маьлха плазма характеристикаш йистара. Цу тайпара дaьча тохкамаша маьхера информаци яла декхар да, хIана аьлча цу эксперименте зеmаш йIаьххача хана доахаргда. хIаьта наькъа трасса ше Маьлха гаргача арене гIолла, Маьлхо тIаувзаро воздействи а еш чаккхйоал.

Къаьстта лоархIаме да, наькъа трассе санна, иштта планета юхе а бустамаш доахаргдараш цхьа прибораш хилар.

ТIоьал дукха Iилман тохкамаш де лаьрхIа хинна Iац «Марс-2» яха планеташта юкъе лела автоматически станци. Цун декхара юкъедоагIаш ца иштта ариентацеи стабилизацеи кердача принципашта, гаьнарча космически бувзама средствашта, энергоснабжене системашта практически отработка елга, и. кх. дI.

Уж декхараш кхоачашдаран космически аппараташ дегIайоалаяра юкъарча программага хьежжаи советски Iилмахоша хьаяьй планеташта юкъе лела, эгтара хьалха Вселенни тохкаш хиннарел дикка эргаш йола дукха станцеш. Низ бола ракета-носитель юкъе йоалаяро йиш хилийтай 4.650 килограмм еза аппарат Лаьттан тIара Марсага йодача трасса тIа яккха Эгтара тIехьагIа хьаьча космос автоматически тохкарех я «Марс-2» яха станци.

Станце тIарча системаша Iалашду цун наькъа лостам телга, станцена теланза яргйоаца командаш телга, цу тIарча оборудоване балха телеметрически тIахьожам лоаттабелга, ерригa Iилман информаци станце тIара Iочутелга.

Станце ракета-носитела тIехьара лагIа дIакъоастадаьчул тIехьагIа цу тIа хьаеллаелар маьлха батарея панелаши радиокомплекса антеннаши.

Лаьттан тIара бувзама сеанс еча хана станце тIара маьлха батарея панелаш Маьлха зIанарашта нийсса тIаерзаргйолаш (мегача боараме) нийсъяьй станци пространстве. Цо Iалашъяьй маьлха батарея балха нийса режим.

Станце тIара Iочуийцача телеметрически информаце бакъдаьд, станце ерригача системашеи агрегаташеи болх боаррамагIа беш хилар.

ДIахора бувзама сеансаш хьоча наькъа программата хьежжа ергья.

Лаьттан тIара Марса тIа бодача наькъа тIа я «Марс-2» яха планеташта юкъе лела автоматически станци.

Оптически средствайн радиоастрономически земийн новкъостална планеташ таххара дика хиннача методел совгIа сигальяхай тохкама керда низ бола средство — Марс яхача планетах, цунна гонахьарча аренах дола керда хIамаш дIамашта довзийта дезаш йола космически Iилман лаборатори.

Михаил БОРИСОВ,
инженер.
(АПН).

ДАЬЙ СИЙЛЕН НОВКЪА

Шоаттдийнахь Iуйрийна бархI сахьат даьлча, дукха кагирхой гулбелар Грознерча Ленина цIергIча майдан тIа. Цар дукха зизаш декхар Ленина памятника хьалхашка. Цул тIехьагIа гулбеннараштa хьалхашка никъ даькъала бувцаш къамаьл дир республика походий штаба начальника Советски Союза Турпала нов. Кибкалова.

Иштта дIайолаелар Грознерча комсомольцийи кагирхойи Нохч-ГIалгIайчен сийлен моттигашка гIолла еш йола шин дийнахьара поход.

300 гаргга саг вар походе дакъа лоацаш. Укх тайпара яр маршрут: Грозный — Йоккха АтагIа — Советски район.

Советски районе кхаьчача походе дакъа лоацараша митинг йир граждански тIема турпала Шерипов Асланбека памятника хьалхашка. Цига къамаьлаш дир Советски районерча граждански тIема ветеранаша.

Шоаттдийнахь саррахьа районни кульвра ЦIагIа дотвагIлен сайре хилар. Грознерча кагирхоша шефски концерт оттадир.

ШоллагIча дийнахь походе дакъа лоацараш, бекъа а бенна тайп-тайпарча туристически маршрутех дIахо бахар.

ИЛЛЕИ ХАЛХАРЕИ АНСАМБЛЬ ЦIАЕНАЙ

Шоаттден сарахь Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен иллеи халхареи ансамбла артисташа шин бетта Дальни Востоке гастролешка а хинна цIабаьхкачул тIехьагIа хьалхара концерт оттадир ГрознерчаЦхьоалагIча мая цIерагIча беша.

Концерт дIадолалуш гулбеннараштa хьалхашка къамаьл дир ансамбла директора нов. Гешаева.

— Тхо дукхха городашка хилар, — аьлар цо дIабяхача шин бетта: — ДIамел кхаьчача чIоагIа безаме тIанйдир тхо. Дукха нах байзар, дукха хIама бIаргадайра. Бакъда тхона даим дагалаттар шо. Нохч-ГIалгIайчен искусства сий лакха лоаттадара низ кхоачар дир ансамбла артисташа. Дика чакхъяьлар гастролеш.

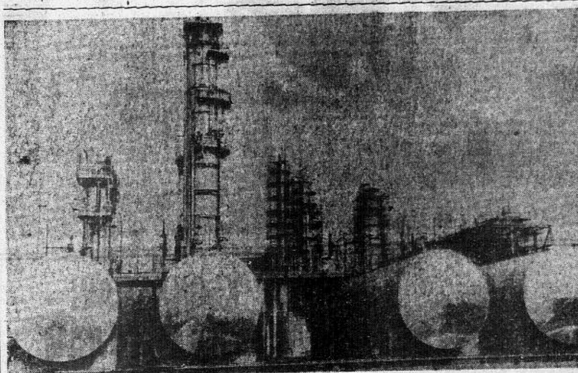
Гулбеннараша боккхача безамца тIанйцар ансамбла артисташ. ЧIоагIа гIоараш а детташ зрителаша дехарца шозза-шозза гойтар артисташа дукхха номераш.

ШУ ДАЬЛЧА КОРАВИР ДОШО ХIАМАЙ ДА

Ермоловски хьун хIамаш еча комбината болхло Исраилова Эмийна, смена чакх а яьнна балхара цIайодача хана, комбинатана дукха гаьна ялалехьа шод а баь уллаш мерех хьекха йовлакх корадир. Шод хьа а баьста хьежача, йовлакха юкъе йоахкараш хилар дошо чIовгаш, дошо маха. «Хетаргахьа комбинатерча болхлочун хила езаш я-кх яр дошо хIамаш», аьнна дагадехар цунна. Цхьабакъда комбинатерча цаIах эзар гаргтача болхлошта юкъера коравнзар хIамай да. Ермоловске хийттар, дукха каьхаташ кхахьийтар цо, хIамай да лохаш. Дошо хIамаш ейна саг кора ца воагIаш шу гаргга ха яьлар.

Цул тIехьагIа ше яхача ГIуларера кораьча дошо хIамаех лаьца кхыча юрташка каьхаташ кхахьийтар нов. Исраиловас. Коравир хIамай да. Из хиннаяр Джабраилова Асет. Исраилова Эмийнана доккха баркал аьлар хIамаш ейнача Асета а из дIа мел хезараша а.

Я. ЦУЕВ.

ЧЕХОСЛОВАКИ. Дуная берда йисте хьалъэттача Словнафт яхача Iалальмате йоккхача мехкдаьтта чакхдоахача комбината установкаш. Укхаза чакхдоакх «Дружба» мехкдаьтта проводе гIолла Советски Союзера хьауха мехкдаьтта.

ЧТК—ТАСС сурт.

РЕГИСТРАЦИ А ЯЬ МАРАЦА ЯХАЧА КХАЛСАГА БОКЪО

Вайцига, СССР-е, боахама, паччахьалкхен, культурни, общественно - политически вахара деригача доакъошка маIача сага нийсса бокъонаш еннай кхалсага.

Социалистически обществе дац е хила йиш яц бокъонаш къаьстта маIача наха шоаштеи кхалнаха шоаштеи екъаш. Дерригача законашa, указашa, сопамашa бокъонаши декхараши цхьатарра оттаду маIача наха санна, иштта кхалнаха а.

Мараца яхача кхалсага шийн гIулакхашта а боахама а цхьатарра бокъонаш я. Бераш кхетадареи дезала вахарера кхыдолеи делаш мароu сесагои цхьана къестаду. Марахи сесагахи хIаравар шийн хьашт дола болх, професси, ваха моттиг харжа мукъа ва.

Дезал чIоагIбаран кхувш йоагIача тIехьенна кхетам баларан бокъонаш лоархIаме да 1969 шера ноябре арадаьнна «Саг йоалаярах-яхарахи дезалахи» дола кердa Закон. Регистраци а яь цхьана бахаш хилча мара йиззa лархIац маьреи сесагеи бокъонаш а декхараш а. Правови бокъо йолаш лац дын IаьдалагIа дилла махьар, кхыйола дын обрядаш а мо мара.

Гуччахьа а къайлагIа а бокъонашта доазув уттаделга, гуччахьа а къайлагIа а совленаш уттаелга магийтац мари сесаги хинна вIашагIкхетача а цхьана бахача а хана.

Мари сесаги хулаш регистраци яра вIашагIкхеташ шаккхе а раьза хила а 18 шерал кIеаига йоацаш ха яьнна хила а деза, иштта ца хилча маьре яхар-йигар нийса лархIац.

Маьре яха, саг йоалае ха йоацача кагийча нахах моттигерча обычех мари сесаги хулга тоадар, хIаьта иштта цу наькъаца кхалсаг хьувзаяр е цунца лелар чIоагтIа уголовни бехк беш гIулакхаш да, цунах цу кхалсага вахара, унахцIенонна, паргIатонна духьалара зулам а лоархIаш.

Кхалсагах низагIа шийн сесаг яр е из маьре яхара новкъарлеяр, хIаьта иштта йодаь саг йоалаяр — 2 шерага кхаччалца набахта валла суд еш дола зулам.

Законо саг йоалаелгеи кхалсаг маьре йодилгеи магийтац кхалсаг е маIа саг кхы дезал болаш хуле, кхоаччара гаргарча наха, вежарштеи йижараштеи юкъе, къонгаш а лаьрхIа, тIайиццараштеи уж кхебаьраштеи юкъе. Цу тайпара саг йоалаяр яхар нийса лоацаш лоархI. Иштта вIашагIкхийтта марaи сесагаи дьча берий бокъонаш йовц.

Шиъ е дукха истий боалабар, вешта аьлча боахам юкъа а болаш шин е массехк кхалсагаца вахар вайцига уголовни порядкагIа бехк беш да. Даьша-ноаноша, гаргарча наха е зIамигача саго ше урдув далар е нускала даь цIено дIаэцар вайцига уголовни порядкагIа бехк беш да, урдув дIа а доаккхаш.

«Саг йоалаярах - яхарахи дезалахи» долча законагIа, цхьана бахаш мароu сесагои вIашагIтехача боахама цар цхьатаррарча бокъоний принципаш теркал а еш, цар шинне а юкъара доалахье лоархI, царех цаI цIагIара боахам лелабеш, берашка хьожаш, хьагIадоагIаш алапи доапаш хиннавар аьнна.

ВIашагIкхетале хьалхагIа марахи сесагахи хIаране шо-шоай доалахьа хинна боахам а хIаьта иштта цхьана бахача хана совгIата е тIехьаленна кхаьча хIамаш царех хIаране ши-шийн доалахьа я.

Нагахьа санна мари сесаги цхьана дахача хана шоай цхьана кходаьча ахчах цIа е автомашен хьа а ийца, документашка царех цхьаненна дIагIаладаь хуле, уж гIирсаш цу шинне а цхьатарра доалахье йолаш да.

Нагахьа санна регистраци а яь сесаг яхаш хинна мар велча цун бокъо я, марах йиса хиларах тарра юкъарча доалахьенна йолча бокъонагIа цу гIирсех ах дIаэца, хIаьта вокх ах данкъа юкъейода из законагIа из дакъа кхача доагIача кхычарна нийсса, нагахьа санна шийна доагIа дакъа ше велча кхычарна кхоачадолла аьнна ше дийна волаш цо даь васкет деце.

Нагахьа санна мараца яхаш йолча кхалсага, регистраце яьеце, бокъо яц сберкассе маьра цIерагIа улла ахча декъара, хIаьта из венначул тIехьагIа из ахча марал тIехьайнеа цIен нана хиларах тарра цунна кхоачаргдац.

А. БИРЮКОВ,
юрист.

Футбол езараштa

Укх деношка «А» класса шоллагIча группа командашта юкъе футболах ловзаш СССР хьалхара моттиг яккхара Тольятти городе моттигерча «Торпедо» командаца иттлагIча туре вIашагIкхийттар Грозненски «Терек». Хьалхара тайм цхьанна команда аьттув ца боалаш чакхъяьлар. ШоллагIча тайме дикагIа ловза баьлар грозненцаш. Счет 1:0 йолаш «Терек» котъяьлар.

* * *

Футболах ловзача РСФСР хьалхара моттиг яккхара ловзаш ба юнпораш. Грозненски ши команда ловзача группе хьалхле яккхара къовсам лоаттабеш я Нальчикера «Автомобилист», Махачкалера «Динамо», Астраханера «Волгаръ», Орджоникидзера «Спартак».

Укх деношка ДЮСШ команда подгруппа лидер ловзаш хилар Кабардино - Балкарерча къоначa футболистаща. Счет 2:1 йолаш грозненски специализированни школа къона футболисташ котъбаьлар.

* * *

Нохч - ГIалгIайче футболах ловзаш хьалхара моттиг яккхара йола яхьаш а дIахо хьош я. Массехк ди хьалха «Динамо» стадионе вIашагIкхийтар «Гипрогрознефти» «Динамои» командаш. Счет 2:1 йолаш «Динамо» котъяьлар.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грозней хувцалуш морхаш а йолаш дукхагIча даькъе йоачан а йоацаш, ди чакхдоллаш республика къулбехьарча районашка ди а къувкъаш юкъ-юкъе догIа а делхаш, малхбузехьара гIаьххьача боараме мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гIолла 23—28 градус, Грозне 25—27 градус йIовхал йолаш хила а тарлу. Кхоанеи ломмеи хувцалуш морхаш а йолаш, дукхагIча даькъе йоачан а йоацаш гIийло мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 10—15,, деношка 24—29 градус йIовхал йолаш хила а тарлу.

Метеостанция.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

НАТО: КХОХКАМ КIАЬДБАРА МОЛСТАГIАША ХIИЛЛА ЛЕЛАЮ

Къилбаседаатлантически блока совета аргIанара сесси хилар Лиссабоне, цунна юкъе бодача 15 мехка кхыча мехкашцарча гIулакхий министраша дакъа а лоацаш. Хьалхарча плане эттар Вашингтоно качдехка, цу блока къулбехьарча фланга къаьстта теркам тIа а бохийташ, НАТО тIема потенциал дIахо чIоагIъяра дешаш. Кепайоазоно яхачох, деш хинна къамаьл, белггала аьлча, Средиземни форда тIарча 6-ча американски флота «тIема низ чIоагIбе» лерхIача Пентагона планий хьакъехьеи цу районе НАТО тIема-форда эскадра хьинар айдара хьакъехьеи дар. Цу цхьан ханна США шийн цхьоагIонхошта дIахо а низ тIалоттабаьб ерригa тIема расходаш алсамйоахилга санна, иштта США къаьст-къаьстача партнерий текхо беза ахчан мухь алсамбаккхаргахьа озаш уж юхаекъилга вIаштIехьдаккха гIерташ.

Блока чухьара къовсамаш духдувлача хьастех цаI лоархIалуш дола уж дешаш дийцал лиссабонски сессел хьалхагIа хиннача НАТО тайп-тайпарча органий заседанешка — Политически комитете, оборонана планировани яра Комитете. Цига хьалхале США оборона министрага Лэйрдагеи НАТО Европерча вIашагIтехача герзашцарча низий лаккхехьарча главнокомандующе пост лелаеш волча американски инаралага Гудпейстерагеи яр. Уж тIагIортаран тIанйцар герз Iоададарга дIалотарах алсамдаккхарах йола решенеш. ДIаядача ханашка а санна, Пентагона агрессивни концепцеш качъехкар шоашкара хьадагалаьца «советски кхерам» тIалатт аьнна доаца бахьан а даьккха.

НАТО дукххача мехкашка тIа-тIа боккхагIа хулаш боагIа европейски кхерамзле чIоагIъяра гIехьара болам теркал а беш. Малхбоаленнеи Малхбузеннеи юкъерча гIулакхашца дувзаденна дола дешаш хьоаха ца дешдита йиш йолаш бацар сессе дакъа лаьцараш. Цу дешашта хIалла хьовзае йирзар блока доал дерий. ГIулакх миштад аьлча. Тбилисе къамаьл деча хача Центральни Европера герзашцара низаши герзаши кIезигдара хьакъехьа переговораш е кийча я Советски Союз аьнна КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева хьаккхайкадаро халача хьал тIа оттабир уж. ХIана аьлча, «Вашингтон пост» яхача газето белгал ма даккхара. ВIашагIкхийтта Штаташ санна доацаш, «НАТО дукхагIа долча мехкаша хьаллоац Брежнева предложенешта позитивни жоп даланза дарг ца хилар?»

Лондонски «Таймсо» деча тешалаIа, сессе дакъа лоацараша «къийсад» советски инициативана дургдолча, блока кулгалхой тIагIоллара, башха хIамаена декхарийла веш хургдоацаш хилийта гIийртача жопа хьакъехьа. Къовсам тIа боацаш бисанзар тIема гIулакхашка дIалохийтар алсамдаккхаран сихдаь герзаш хьадаран тIаберзабаь юкъара никъ а — Европа халкъий хьашташта духьала бола никъ.

НАТО совета сессе цIаькха а хьахьеккхар, европейски кхерамзле Iалашъяра даькъера прогресс юкъагIийта гIертилга мичара хьадоагIаш да. Цу цхьан ханна цо бакъдир, Советски Союзои кхыча социалистически мехкашеи тIатIертта хьалхайоахаш йола континенте чIоагIа машар Iалашбара къаьгган хьаддаи, программа Европа шеррача общественностеи дукххача правительствайн оагIонгахьара тIа-тIа дукхагIа кхетаеши хьаллоацаши долча хьалашка кхохкам кIаьдбара молстагIашта хIилла лелае тIа-тIа халагIа хулаш хилар.

«ТIЕМО КIАЬДЪЯЬЙ АМЕРИКА»

Вьетнаме «бIаьхбенна латтача тIемо кIаьлдаьд» американски халкъ. Уж дешаш укх деношка КIайча цIагIа пресс - конференце къамаьл даьча ВIашагIкхийттача Штатий президента Р. Никсона шийн да.

Президента мукIарло даьр хьалхагIа денз йовзаш йола факт мара яц. ВIашагIкхийттача Штаташа вьетнамски халкъа духьала лоаттабу вуламе аморальни тIом дукхагIа кIордабаь болча американцашта дукха ха а я Индокитаерча авантюрага 100 миллиард совгIа доллар дIадахийтал США-ас, корейски тIем тIа боабаьрели човнаш яьрели хьогте тIехбаьчнаб американски бIуна тIерабаьнна нах. ХIаьта из авантюра хадаргйола ха маца хургья хIанз а гуш дац.

Вьетнамски тIом американски халкъа гоамбенна хилара тешал лу общественни мкенега даьча хаттарашa а. Дукха ха йоацаш хаттараш даьча, мехка бахача массе тайпарча наьхах 73 процент болча американцаша хьакхайкадаьд, американски герзашцара низаш Къулба-Малхбоален Азера сиххеи цIендаь» арадахара шоаш гIехьа хилар. ТIом хадийтаргба яхаш дувцача хабарашца общественни мнени Iехае Никсона правительство гIертарах лаьрхIар хилазар. Американа доал дерий уж иллюзеш дIаяьхар байнача бетта американцаша Вашингтонеи США кхыча городашкеи яьча низ болча антивоенни выступленеша. Пентагона, паччахьалкхен департамента, юстице министерствана гобаьбар Индокитаера агресси сов чехка соцаелга дIаделхаш хиннача демонстранташа.

ДIаихача шерашка санна доацаш, тIема духьаларча болама хIанз тIатIа дукхагIа юкъеух вьетнамски тIем тIа хинна, из корта боацаши къинзеи хиларах шоай опытаца догтийша бола ветеранаш. Мехка тайптайпарча мIингашкара Вашингтоне баьхкача эзараш болча хьалха хиннача салташеи эпсарашеи Капитоле лагIаш тIа IоккхайсарКIайча цIенгара шоаш хьанийна, бIехa тIом лсаттабеча Американа хиннача хьеи сий доврен символ санна а лоархIаш вий кхайкаяь орденаши медалаши. Вашингтонерча событешка юха йист хинна лув-кхера санна йийхар Англеи ФРГ-еи латтача американски тIема гIулакхаш тIарчар тIема духьала яь выступленеш. ТIема трибунала суде дIачубалара кхерам шеацта тIалатташехьа а. Англерча Пентагона тIема базашкарча эзар гаргтача салтечо кулгаш язди США Индокитае лоаттабу бIеха тIом соцабелга дIадехаш йолча петицена кIал. Цар демонстраци йир Лондонерча американски посольства на хьалхашка.

Безача маьха йолча Къулба-Малхбоален Азерча авантюра чIоагIдаьд американски общества дерригa социальни лазараш. Правительства, тIемага миллиардаш дIа а ухийташ, мехка чухьара саготагIа дола гIулакхаш теркал ца дара (тIа-тIа лакхлуш йоагIа инфляци, хьабе болх боацаш лела 5 миллион саг, и. кх. дI.) раьза ца хилар США бахача массе тайпарча наьха дегашка дижад. ТIа-тIа дукхагIа болча американцаша кхетаду, хIанзарча хьалоний керттера бахьан шийн хурдаь дунен жандарма дакъа шийга эца Вашингтон гIертилга хилар. Мехка общественность кIаьдъяьй империалистически авантюрай политикая кхыча мехкий гIулакхашта юкъе гIертарои. Машари дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдлулгеи деза американски халкъа.

«ЦIЕНАЧА ДЕГ ТIАРА ЙОАЦА МИССИ»

Африка мехкашка гIоллара шийн вояж чакхъяьккха воалаш латт Израила кхыча мехкашцарча гIулакхий министр Абба Эбан. Из хиннав Кене, Бурунде, Конго (Киншаса), Камеруне, Гане, Сьерра Леоне, Либере. Из гравалале хьалхагIа Тель-Авиво хьаккхайкадир, «цIеначa дег тIарча визитаца» вола Эбан Африке, аьнча. Турне ше еча хана израильски министра кIирдаь хьаккхайкадора Израиль «машар безаши» цунна доал дераш африкански халкъашца «доттагIала уйла» йолаши хилар.

Цхьабакъда, моттийта дийцача цу хабарашта юкъера теркал ца деш дита йиш яц Эбана вояжо бокъонца лерхIараш хьахьоккхаш хьаккхайка даьраш. Ховш ма дарра, эггара тIехьагIа хиннача Африкачски ЦхьоагIон Организаце членаш долча мехкий паччахьалкхенаштеи правительстваштеи керте латтарий Ассамблее цига дакъа лаьцараша, хьадийхар дIалийцача Iарбий територеш тIара израильски бIу арабаккхарах йола 1967 шера 22 ноябрера ООН Кхерамзлен Совета резолюци Израила сов чехкеи кхы бахьлчаш ца доахаши кхоачашъелга. Ше наькъа ваха волча хана шийн мукъагIарча Африка из позици хувцилга шийн хурдаь вIаштIехьдаккха гIийртар Тель-Авива эмиссар. Цо белггала аьлча, африкански лидерашта чегадора Израилан Iарбий мехкаштеи юкъерча гIулакхашка «нейтралитет» лелаелга, «цу довн бокъонца долча бахьанашта духтIадовла ца а гIерташ». Цунца дувзаденна «Санди ньюс» яхача танзанийски газето яздаьд: «Израильски пропагандистски машено шийн йоккхий тогаш юха а, шеко йоацаш, израильски агрессена духьалара африканций спповици соцае, е кIезигагIа хуле а, нейтралитета тIа аккха дагахьа, Африкана тIаерзаяра маIан долаш ба Эбана бихьа никъ...».

Шийна теркам тIаоз Израила кхыча мехкашцарча гIулакхий министр ОАЕ аргIанара сесси хулача ханна Iаьржача континенте вахаро. Из ши-шегIа цхьана нийсденна гIулакхдац. Гаргарча Малхбоален проблемаш ювцаргйолаш ма йий сессе. Цудухьа Тель-Авива викала ловра цхьадолча африкански мехкий позици мукъагIа шийна пайдана йолча оагIорахьа хувцилга вIаштIехьдаккха. Цу тайппара ОАЕ цхьоагIо йохзеи африканцаштеи Iарбаштеи юкъера юкъ яккхеи гIерт Израиль. Цхьа бахьан доацаш дац, Кене столице Найробе ше къамаьл деш израильски министро дIадийхар: «Керттера бараш Африкански ЦхьоагIон Организаце вIашагIкхийттача хана Израиль бехке еш йола резолюцеш тIаэца йиш яц».

Цу тайппара интригай, юкъера юкъ яхара, цхьа халкъаш вокхарна тIахехкара политика керда яц. Империалистически державашеи цар дипломатеи из делаю дукха ха я. Тамаш е хIама дац, уж приемаш Абба Эбана а лелайора аьнна. Из израильски министр шийн хана британски разведке — «Интелли-дженс сервисе» йоагIаш йола кийчо яь чакх ма ваьйнавий, хIаьта тIехьагIо американски госдепартамента къаьстта задаяеш кхоачашъеш хиннав. Из ховши дагадоагIаши ба Африке. Хозахетдаь дац. Эбана Iаьржача континенте бихьа никъ боашхаш цхьаболча африкански обозревателаша цунна теттара нийса «цIенача дег тIара йоаца мисси» аьнна дIи енна хилар.

И. ЛАПИЦКИЙ,
О. АНИЧКИН,
Г. СКОБЕЛЕВ.
(ТАСС).

Хьажа, ладувгIа

8 ИЮНЬ

ТЕЛЕВИДЕНИ

10.05 — Кердадараш. 10.15 — Дешархоштеи зIамагIа болча дешархоштеи. «Дядя Степа а кхьмбараш а». 10.45 — Берашта, фильм. «Форда чарахье» яха художественни фильм. 11.55 — Iалами саги. 16.00 — Волейбол. 17.00 — Кино дезарашта йола передача. Ростовера трансляци. 17.30 — Концерт. 17.45 — Саги закони. Передача дIахьу юридически Iилмай доктора, профессора Ткачевске 18.00 — «Юртара вахар» (нохчий меттала). 18.30 — Миллионий ленински университет. Коммунистически мировоззрени хьахилара хьакъехьа марксизма-ленинизма 19.00 — Телевизионни кердадараш (гIалгIай, эрсий меттала). 19.20 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 19.30 — «Цlе альпинисташ яха» телевизионни художественни фильм. 9-гIа сери. 19.55 — Шоана, бераш. 20.05 — «ЦIе альпинисташ» яха телевизионни художественни фильм. 10-гIа сери. 20.35 — Хамидов. «Бож-Iаьла». Нурадилова цIерагIа долча театра спектакль (нохчий меттала).

РАДИО

6.30 — Юрта Iуйре. 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий». «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25—Нохч-ГIалгIай ашарий концерт (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва, 16.00 — Передачай программа 16.05 — КПСС 24-ча съезда сопамаш кхоачашде. Халкъа хьал-торо дегIаяр партe экономически политика керттера декхар да» яха беседа (гIалгIай меттала). 16.20 — Ашараш. 16.25 — КПСС 24-ча съезда сопамаш кхоачашде. Облсовпрофа секретара Сирицке выступлени (эрсий меттала). 16.40 — Пятилетка хьалхара шу. Промышленноста болхлошта (нохчий меттала). 17.00 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.15 — «Вай индустриальни мохк» (эрсий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.00 — Москва. 18.10 — Производства хьалхалаттараш шоана дола концерт. (нохчий меттала). 18.40 — Москва.

9 ИЮНЬ

ТЕЛЕВИДЕНИ

12.00 — Дешархошта. «Майор Вихрь» яха художественни фильм. хьалхареи шоллагIеи сери. 14.20 — «Вайнаьха лаьтта» яха документальни фильм. 16.30 — Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 16.45 — Города Москван Фрунзенски хоржама округа харжархой собрани. РСФСР Лаккхехьарча Совета, депутаталла оттаваьча кандидатаца нов. къост Косыгинца вIашагIкхетар. СССР Паччахьалкхен Академически Доккхача театрера трансляци. Трансляци йистеььча концерт. 20.30 — «Ха». Информационни программа. 21.00 — «Позе ПхелагIча Ерригсоюзни Пушкински дезача ден хоадам беш йола сайре Чайковске цIерагIча халхарий залера трансляци. Передача дIахьу Андрониковс.

РАДИО

6.30 — Юртара вахар (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — «КъорIах теша мегаргвий» яха беседа. (гIалгIай меттала). 8.40 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 15.15 — Хоржамашта накъадолхаш. «Халкъа кандидат» яха очерк (гIалгIай меттала). 15.30 — Болхлочун дезала юкъе» яха корреспонденци (нохчий меттала). 15.45 — Пятилетка боаха тIа. Промышленноста болхлошта (гIалгIай меттала). 16.00 — «Инфекционни лазарашта профилактика ю» яха беседа (нохчий меттала). 16.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 16.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 16.40 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 16.55 — Города Москван Фрунзенски хоржама округа харжархой собрани. РСФСР Лаккхехьарча Совета депутаталла кандидатаца новкъост Косыгинца вIашагIкхетар. СССР Доккхача театрера трансляци.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам.—3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийна вахарен, культуран, промышленностен отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42,28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект. 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства—3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05113.

Заказ № 5396.